

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Факультет психології

Кафедра прикладної психології

До захисту допущено

Кафедрою прикладної психології _____ протокол № _____ від _____

завідувач кафедри _____ кандидат психол. н., доцент ЗВО Олена ГУЛЯЄВА
(підпис) (ім'я, прізвище)

« _____ » _____ 2025 р.

Кваліфікаційна робота

здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти

на тему: «Зв'язок соціальних вірувань та установок життєстійкості із
суб'єктивним благополуччям студентів під час війни»

Спеціальність – 053 психологія

Освітня програма - Психологія

Виконавець _____
(підпис)

Марія ГОРЕНКО ЗПС-62
(ім'я, прізвище, група)

Науковий керівник _____
(підпис)

д. психол. н., проф. ЗВО Ірина КРЯЖ
(ім'я, прізвище)

Харків – 2025

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичний огляд понять особистісних диспозицій та суб'єктивного благополуччя	
1.1. Соціальні вірування та життєстійкість як диспозиції особистості.....	5
1.1.1. Диспозиційний підхід до організації особистості. Теорії Г.Олпорта, Р.Кеттела, Г.Айзенка.....	5
1.1.2. Диспозиції: установки та аттїтуди.....	7
1.1.3. Соціальне вірування в справедливий світ.....	8
1.1.4. Соціальне вірування в силу грошей.....	9
1.1.5. Життєстійкість як диспозиція.....	10
1.2. Поняття «суб'єктивне благополуччя» у сучасній психології.....	11
1.2.1. Розуміння поняття «суб'єктивне благополуччя.».....	11
1.2.2. Компонентний склад суб'єктивного благополуччя.....	13
1.2.3. Відчуття суб'єктивного благополуччя в умовах війни.....	15
1.2.4. Суб'єктивне благополуччя студентської молоді.....	16
Висновки до розділу 1.....	16
РОЗДІЛ 2. Організація емпіричного дослідження зв'язку соціальних вірувань та установок життєстійкості із суб'єктивним благополуччям студентів.....	19
2.1. Мета, завдання та гіпотези дослідження.....	19
2.2. Методи та вибірка дослідження.....	19
РОЗДІЛ 3. Результати емпіричного дослідження зв'язку соціальних вірувань та установок життєстійкості із суб'єктивним благополуччям студентів.....	21
3.1. Аналіз розподілу даних.....	21

3.2. Дисперсійний аналіз показників, отриманих в групах жінок і чоловіків та за роком проведення дослідження.....	28
3.3. Кореляційний аналіз зв'язку соціальних вірувань та життєстійкості із показником когнітивної компоненти суб'єктивного благополуччя.....	31
3.4. Кореляційний аналіз зв'язку соціальних вірувань та життєстійкості із показником емоційної компоненти суб'єктивного благополуччя.....	35
3.5. Аналіз предикторів суб'єктивного благополуччя.....	42
Висновки до розділу 3.....	44
ВИСНОВКИ.....	46
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	48
АНОТАЦІЯ.....	53

ВСТУП

У військовий період вивчення благополуччя і особливостей суб'єктивного сприйняття людини набуває ще більшої актуальності та цікавості для вчених-психологів. Чи змінюються риси, цінності, цілі людини, під час війни? На чому базується благополуччя людини у війні? Існують різні особистісні диспозиції, які визначають такий стан людини, як благополуччя. Серед них є соціальні вірування та життєстійкість. Їхній рівень може мати зв'язок із суб'єктивним благополуччям і впливати на нього. Ми розглядатимемо соціальні вірування, серед них : віра в справедливий світ, а також віра в силу грошей.

Дослідження зв'язку соціальних вірувань та переконань щодо життєстійкості із суб'єктивним благополуччям дозволить краще зрозуміти стан студентів в умовах військового часу. Результати нашого дослідження можуть бути корисними для створення програм психологічної підтримки студентів. Можливо навіть формування такого освітнього середовища, яке буде сприяти підвищенню життєстійкості, соціальних вірувань та суб'єктивного благополуччя.

Новизна цієї кваліфікаційної роботи полягає у тому, що психологічні феномени: суб'єктивне благополуччя, життєстійкість та соціальні вірування досліджуються комплексно в умовах війни. Військові дії продовжують впливати на молодь і постає питання щодо можливих змін у ролі життєстійкості та соціальних вірувань для суб'єктивного благополуччя. Тому це дослідження є актуальним і новим, бо в ньому враховується кожен рік війни.

Об'єкт: особистісні чинники суб'єктивного благополуччя під час війни.

Предмет: зв'язок соціальних вірувань та життєстійкості із суб'єктивним благополуччям під час війни.

Мета: дослідити зв'язок соціальних вірувань та життєстійкості із суб'єктивним благополуччям студентів під час війни.

Завдання:

- 1) Виконати теоретичний огляд феномену соціальних вірувань, життєстійкості і суб'єктивного благополуччя.
- 2) Порівняти результати, отримані у 2022, 2023 та 2025 рр.
- 3) Визначити зв'язок показників віри в справедливий світ, віри в силу грошей та життєстійкості із показниками суб'єктивного благополуччя.
- 4) Проаналізувати життєстійкість, віру в силу грошей та віру в справедливий світ як предиктори суб'єктивного благополуччя.

Гіпотези дослідження:

- 1) Життєстійкість має позитивний зв'язок із суб'єктивним благополуччям.
- 2) Віра в справедливий світ для себе має позитивний зв'язок із суб'єктивним благополуччям.

Методи дослідження: для оцінки суб'єктивного благополуччя були застосовані такі методики: опитувальник емоційних станів PANAS, Шкала задоволеності життям Е. Дінера та Шкала суб'єктивного благополуччя (А. Perrudet-Badoux, G. Mendelsohn, J. Chiche). Віра в справедливий світ вимірювалась за допомогою Шкали віри в справедливий світ С. Dalbert, життєстійкість — за тестом життєстійкості. Віру в силу грошей досліджували за Шкалою віри в силу грошей (І. В. Кряж).

Для опрацювання даних використано статистичні методи: критерії Колмогорова–Смірнова та Шапіро–Уїлка, кореляційний аналіз за коефіцієнтом Спірмана, регресійний аналіз, дисперсійний аналіз із застосуванням двохфакторного ANOVA, а також критерій Краскела–Уоліса.

РОЗДІЛ 1. Теоретичний огляд понять особистісних диспозицій та суб'єктивного благополуччя

1.1. Соціальні вірування та життєстійкість як диспозиції особистості.

1.1.1. Диспозиційний підхід до організації особистості. Теорії Г.Олпорта, Р.Кеттела, Г.Айзенка.

Термін “диспозиції особистості” охоплює широкий спектр внутрішніх характеристик: від характерологічних рис і ціннісних орієнтацій до соціальних установок, аттitudів та інших стабільних психологічних утворень, що визначають індивідуальність людини. Диспозиційна система формується на основі цінностей, особистісних спрямувань, індивідуального світобачення та уявлень людини про те, як варто поводитися в різних життєвих обставинах. На це можуть впливати і різні соціальні установки. Усі ці риси проявляються в поведінці та можуть бути поміченими в різних життєвих ситуаціях. На цьому акцентували увагу дослідники диспозиційного підходу. Згідно із цим ним, особистість можна визначити через постійні риси, які зумовлюють реалізацію основних ключових проявів незалежно від того, на що людина реагує. Із цього можна виділити ключові принципи диспозиційного напрямку : 1) кожна людина різна, кожна налічує особистий, не схожий на інший диспозиційний комплекс. 2) постійність у поведінці, реакції і мисленні є характерними для особистості [14, с. 252].

Дослідники у диспозиційному підході наголошують, що кожен, як особистість має особливі та постійні прояви у поведінці, які є незмінними і незалежними від того, коли і що відбулось. До них відносять інтроверсію, тривожні прояви, оптимістичний настрій та багато інших характеристик, які називають «рисами» [6]. Олпорт, насамперед, розглядав і описував особистість, як соціальну істоту. Вчений вказував, що риси особистості можна визначати та оцінювати під час її взаємодії із іншими людьми. Головний чинник при цьому - спрямування до послідовної однакової поведінки під час різноманітних умов.

Диспозиції відрізняються за тим, наскільки вони виражені. Кардинальні диспозиції – домінуючі риси, які характеризують життя людини в цілому. Однією із них, наприклад, є емпатія. Центральні диспозиції – риси, які є помітними для інших людей, певні патерни у поведінці. Наприклад, у здатності бачити позитивне попри все. І вторинні диспозиції, які можна побачити нечасто, це менш стабільні характеристики. Олпорт підкреслював, що всі диспозиції інтегровані в особистості в єдине ціле, що називається пропріумом. [7, с. 1520-1584].

Іншим ключовим вченим у цьому підході є Р. Кеттел. Він описував, що риси є основним ядром особистості, і що саме диспозиції зумовлюють те, як людина проявляється в залежності від ситуації. Кеттел активно застосовував математичні методи у своїй теорії, зокрема, «рівняння специфікації». Воно описує характерну реакцію на якусь подію, як результат від набору диспозицій, корисних для конкретної ситуації. Р. Кеттел зазначав, що це є простим варіантом рівняння. Для точного передбачення поведінки треба враховувати не тільки диспозиції, а й інші особливості. Це може бути настрій, стан особистості, контекст, попередній досвід та ін. Таким чином він зробив висновок, про наявність 16 головних рис, які оцінюються за використанням шкали «Шістнадцять особистісних факторів» (16 PF). Окрім цього, Р. Кеттел наголошував на важливості факторного аналізу задля повноцінного вивчення особистості і рис, які характерні для неї [7, с.1719-1728].

Г.Айзенк –провідний теоретик диспозиційного підходу. Вчений казав, що основним методом щоб оцінити риси особистості має бути тестування і аналіз даних за допомогою факторного аналізу. На відміну від попередників, вчений надає більшого значення біологічним і генетичним чинникам формування диспозицій, аніж соціальним. Він запропонував ієрархічну модель диспозицій в структурі особистості. У цій моделі найвищий рівень займали суперриси. Вони сильно впливають на поведінку. Суперриси

включають нижчі за рангом диспозиції, які складаються з типових реакцій особистості [7, с.1769-1777].

1.1.2. Диспозиції: установки та аттіюди

Поняття “установка” розглядають як внутрішній психічний механізм, що задає готовність діяти певним способом. У структурі особистості такі утворення входять до системи Я-образу й визначають поведінку, яка відповідає вимогам соціуму. Завдяки установкам людина інтерпретує події довкола себе через призму загальноприйнятих норм і цінностей та формує оцінки відповідно до них.

Питання установок розглядав учений Д.М. Узнадзе та дійшов до висновку, що установка запускається лише за потрібних умов для її активації. При цьому може скеровувати поведінку людини такою, яка може не співпадати із актуальними потребами. На думку науковця, установки формуються завдяки досвіду людини, важливим для неї ситуаціям і враженням, пережитим у минулому [23, с.191-193].

Інший дослідник, О. В. Запорожець, у своїх працях вивчав природу досвіду, який накопичується в установках. Він підкреслював, що значення установки проявляється не лише у складних, багатоступеневих діях, а й у спеціально організованих експериментальних завданнях, спрямованих на формування певної установки. Дослідник також відзначав системний характер установок: під час виконання навіть найпростішої дії взаємодіють дві протилежні установки — одна активна і проявляється явно, а інша у замороженому стані, але все так само має значення з меншим вираженням. Однак друга установка залишається готовою витіснити першу та взяти на себе активну роль. [24].

Аттіюд визначають як соціальну установку, що спрямовує мислення, уявлення, прийняття рішень і поведінку людини у взаємодії з іншими. На відміну від установок, які досліджував Узнадзе, аттіюд проявляється у соціальному середовищі, тоді як установки Узнадзе зазвичай залишаються неусвідомленими і активуються в різноманітних умовах. Структура аттіюду

включає когнітивний компонент (мислення та переконання), емоційний компонент (почуття і емоції) і поведінковий компонент [7, с. 195].

1.1.3. Соціальне вірування в справедливий світ

Еріх Фромм виділяв два різновиди віри — раціональну та ірраціональну. Раціональна, за його розумінням, — це не сліпе прийняття, а глибока впевненість, яка базується на внутрішній творчій роботі людини: її мисленні, усвідомлених почуттях та активній духовній позиції [11, с.24]. Б. Рассел писав, що насправді віра формується через те, що людина потребує визначеності, а не знань, тому оцінює об'єкти точними описаннями [12, с. 20].

Віра у справедливий світ розглядається як диспозиція особистості. Соціальна справедливість поставала важливим соціальним та економічним поняттям у різні історичні часи України [33, с.291]. За Кантом, відчуття справедливості є тоді, коли людина відчуває рівність: вона емпатійна та заглиблюється у ситуацію іншої людини [17, с.2]. За Лернером, у людей є мотивація вважати цей світ таким, в якому є справедливість. Таке бажання впливає на оцінку подій та життєвих ситуацій. Наприклад, сприйняття жертви або уявлення щодо власного майбутнього. Дойз наголошував що ця диспозиція має соціальну якість: суспільство схильне вважати, що кожен отримує у житті те, на що заслуговує. Такий підхід формує уявлення про соціальну справедливість та ставлення до представників різних соціальних прошарків.

Виділяють 2 види віри в справедливий світ: особиста та загальна. Особиста визначається як уявлення людини про власне життя : чи заслуговую я на те, що маю. Загальна стосується уявлення, що суспільство в отримує те, на що заслуговує [2]. Співвідношення цих переконань різного рівня виразності формує індивідуальну життєву позицію. При цьому, обидві мають власну функцію. Особиста віра сприяє психосоціальній адаптації, бо допомагає долати стресові ситуації, формує позитивне мислення і вміння

прощати. А загальна віра спливає на соціальні судження щодо засуджених, жертв, людей із різним фінансовим становищем [19].

1.1.4. Соціальне вірування в силу грошей

Процеси суб'єфікації грошей, присвоєння їм сили, яка не залежить від людей – це все розглядається як віра в силу грошей. До цього належить суспільні уявлення, які є беззаперечними і сприймаються як очевидні. Це впливає на судження, самоідентичність людини, її поведінку, рішення та стосунки з людьми [13, с. 54].

Наразі гроші розглядаються із психологічної точки зору у економічній психології – як вони спливають на психіку людини та її поведінку [18, с.97]. Люди, які мають схильність накопичувати гроші, відрізняються від тих, кому це не властиво, зокрема, вони частіше беруть відповідальність на себе, активно залучають соціальну підтримку — наприклад, обговорюють фінансові питання з родичами чи друзями — і дотримуються чіткої, інколи доволі жорсткої стратегії в управлінні власними коштами [36, с.802].

Сучасна наука свідчить, що гроші – це психологічний ресурс для регулювання міжособистісної взаємодії людей : як дорослих, так і дітей. Гроші допомагають у боротьбі із такою екзистенційною тривогою, як страх смерті. Гроші надають владу, впевненість, підвищують самооцінку. В експериментах Gasiorowska et al. (2018) було виявлено, що при використанні стимульного матеріалу, який пов'язаний із грошима, у досліджуваних нейтралізуються думки про смерть. Автори вважають, що в культурному світогляді лише думка про гроші може створити відчуття цінності в світі із обмеженнями. Але при цьому автори вказують, що використання грошей як інструмент для зменшення цієї тривоги є короткостроковим, і має негативний психологічний вплив у перспективі. Гроші пропонують швидку винагороду тут і зараз, і таким чином можуть викликати залежність[6].

Гроші - важливий соціально-психологічним фактор економічної соціалізації, формують особливий напрямок у навчальній та професійній активності людини [15, с. 302]. Учений Московічі вважав, що гроші з одного

боку мають матеріальну предметну форму, а з іншого – символом і значенням [16, с. 51].

Суб'єктивне наділення грошей ресурсною силою є неадаптивною копінг-стратегією, бо таким чином відбувається заміна справжніх джерел людських ресурсів. І тоді віра в силу грошей описується тим, що гроші визначаються як базовий чинник благополуччя [13, с. 55].

1.1.5. Життєстійкість як диспозиція

Багато вчених спрямовують увагу на дослідження внутрішніх ресурсів людини, які дають їй змогу витримувати складні обставини та водночас зберігати свою цілісність, автентичність і відчуття власного «я» [39,с. 588].

Поняття «життєстійкість» існує між екзистенційною психологією та галуззю прикладної психології, яка вивчає стрес [37, с. 213]. Концепцію життєстійкості «hardiness», як соціальної установки було вперше запропоновано С. Мадді. Життєстійкість у психології - це ознака, яка має у своїй структурі когнітивні, а також емоційно-поведінкові характеристики. Життєстійкість характеризується цінностями, установками і переконаннями про себе та свого оточення, що зумовлюють типову реакцію у важких стресових умовах. Високий рівень життєстійкості у людини дозволяє їй залишатись ефективною у стресі та роздивитись у складних ситуаціях точку зросту. Окрім цього вона визначає як на людину будуть впливати стресогенні фактори [21, с.153].

Вчена S. Kobasa (1979) стверджує, що життєстійкість включає 3 складові : включеність, а також контроль і прийняття виклику. Подібний підхід описував С. Мадді. Залученість характеризує здатність людини активно брати участь у житті та отримувати від цього задоволення. Таким чином людина може обирати роботу, друзів, події, які трапляються та інше, що буде приносити найбільше задоволення. Контроль розглядається як переконання, що людина має змогу самостійно впливати на своє життя, будувати стосунки, брати відповідальність за власні рішення. Подібна людина ніколи не обере позицію жертви. Третя частина – прийняття виклику.

Якщо у людини розвинена ця складова, то вона сприймає труднощі не як загрозу, а як можливість для особистісного зросту. Такі люди гнучкі, вони можуть швидко адаптуватись, не уникають нового досвіду, а бачать у ньому шлях до того, щоб жити повноцінно, у протизвагу до людей, які побоюються залишити свій комфорт [27]. До життєстійкості також відносять : стресостійкість, контроль, здатність до саморефлексії, мобілізаційний потенціал [38, с. 526].

Поняття життєстійкості часто розглядають у контексті копінг-стратегій, однак між ними є різниця. Копінг-стратегії – це сукупність поведінкових проявів та алгоритмів дій у ситуаціях стресу, певні алгоритми дій, тоді як життєстійкість є глибинним переконанням виживання, і розглядається як риса особистості [25].

1.2. Поняття «суб'єктивне благополуччя» у сучасній психології

1.2.1. Розуміння поняття «суб'єктивне благополуччя»

Розгляду теми благополуччя було присвячено багато досліджень, бо це питання завжди є актуальним. У той же час, для кожної людини це має своє значення. Попри індивідуальне розуміння цього феномена, у науковій літературі поняття «благополуччя» часто ототожнюється з категорією «психологічне здоров'я». З цим пов'язані такі характеристики як психічна рівновага, адаптивність до змін, реалізація власних цілей та корегування поведінки як такої, яка відповідає морально-етичним принципам, прийнятим в суспільстві [14]. Високий рівень суб'єктивного благополуччя може у підсумку призвести до інших бажаних якостей – життєвої сили, ефективності та довголіття [1, с.3].

Існують 2 підходи до вивчення благополуччя: гедоністичний та еудемоністичний [29, с.62]. У гедоністичному підході акцент робиться на таких концептах, як щастя, позитивні та негативні емоції, а також загальна задоволеність життям. Еудемоністичний підхід фокусується на вивченні позитивного психологічного функціонування та особистісного розвитку [28,

с. 34]. Із психологічним благополуччям має тісний зв'язок емоційний стан людини [34, с. 127].

Дінер вказував на те, що суб'єктивне благополуччя – це самооцінка людиною власного життя: те, як вона себе почуває і що вона про це думає. Він підкреслює важливість не того, як «об'єктивно» виглядає життя людини, а як їй самій здається, що її життя є «хорошим», як вона активно його оцінює. Він казав, що суб'єктивне благополуччя – це не просто набір позитивних і відсутність негативних переживань, а це баланс між ними і загальна оцінка життя. Окрім цього – це динамічне явище. Люди можуть адаптуватись до обставин, змінювати очікування, цілі, і як результат, це впливає на суб'єктивне благополуччя [4]. Також він казав, що благополуччя є стабільним визначенням. При цьому характерні людині риси визначають певну оцінку життєвих ситуацій [39, с. 151].

У своїх працях В. Франкл наголошував, що спрямування до відчуття щастя та благополуччя підкріплюється зосередженням лише на досягненні цього стану, а не на чинниках, які можуть його визвати. Інші ж розглядають це більше як шлях до своєї мети і дії відповідні до тих цінностей, які людина вважає головними. Ті, хто більше відчуває благополуччя, частіше будують сім'ю і мають менше розлучень, користуються високою соціальною підтримкою, мають ширше коло соціальних зв'язків. Вони демонструють вищу креативність і працьовитість, що визначає рівень втоми, а відповідно і їхній заробіток [9].

До факторів, що впливають на переживання власного благополуччя відноситься екстраверсія, емоційна стабільність, оптимізм, навчальні успіхи, реалізація досягнень, соціалізація, віра в справедливість. Якщо казати про соціально-психологічні чинники благополуччя, то можна виділити сімейні відносини і тісні родинні зв'язки, емоційну близькість, відкрите і щире спілкування, відчуття власної значущості і теплих відносин [31]. У крос-культурних роботах, проведених в Ірані, Йорданії та США, з'ясували, що підтримка з боку родини стабільно пов'язана з вищими показниками

психологічного добробуту. Йдеться про позитивний емоційний баланс, загальну задоволеність життям, відчуття реалізованості та інші складові благополуччя — і цей зв'язок проявився однаково в усіх трьох вибірках.[10]. Деякі з цих чинників можуть одночасно описуватись як причини, так і наслідки переживання благополуччя, що підкреслює його близькість із поняттями: академічні успіхи, соціальні контакти, особисті стосунки та ін.

Результати досліджень, присвячених вивченню відчуття благополуччя в несприятливих обставинах для життя показали, що навіть за таких обставин людина може відчувати цей стан. Ключову роль відіграє здатність проходити крізь труднощі, і щоб базові потреби були закриті. При цьому змінюється система особистих цінностей. Пріоритетом стає їжа, вода та інші життєво необхідні ресурси. Таким чином благополуччя є доступним для всіх. Ключовий фактор – щоб життя відповідало тому, що є цінним для людини, а також її потребам і її меті [20].

Суб'єктивне благополуччя виступає значущим індикатором загального психоемоційного стану людини, який домінує у цей життєвий період. Дослідження вказують, що чим більше рівень суб'єктивного благополуччя, тим більшою є тривалість життя у жінок і чоловіків. Воно не тільки формує оцінку рівня свого життя як хороше чи погане, а й забезпечує адаптаційні можливості та психологічну стійкість [28, с. 6].

1.2.2. Компонентний склад суб'єктивного благополуччя

Суб'єктивне благополуччя розглядається як конструкція із двох компонентів : домінування позитивного афекту над негативним і позитивна оцінка свого життя в цілому. Відповідно, у складі цього поняття виділяють когнітивну і емоційну складові. Когнітивна компонента стосується обдумування і усвідомленої оцінки свого життя, його зіставлення із особистими цінностями, бажаннями та цілями. Емоційний вимір охоплює саме емоційне забарвлення, як реакція на ті обставини, в яких опиняється людина [14, с. 126]. Формування відчуття суб'єктивного благополуччя формується на сформованих цілях та досягнутих результатах дякуючи

рефлексії. Якщо розбіжність між поставленою метою та її реалізацією у реальності є невеликою, то відчуття благополуччя буде більшим. Тобто психологічне благополуччя не є універсальним для всіх за змістом, але може переживатись однаково у представників різних культур. Воно є індивідуальним для кожного. Внутрішня оцінка свого стану в конкретний момент часу може порівнюватись із тим, що для цієї людини є еталоном свого щастя. Таким чином суб'єктивне благополуччя базується виключно на власних судженнях. Щось однакове буде оцінюватись різними людьми по іншому за своєю важливістю [40].

Дінер, один із провідних дослідників цієї теми, наполягав, що благополуччя за своєю природою – суб'єктивне, тому мають досліджуватись різні афекти [30, с. 90]. Він виокремлював 3 ключові ознаки суб'єктивного благополуччя: індивідуальна суб'єктивність (усвідомлене переживання та вплив життєвого досвіду); включення не лише відсутності негативних емоцій, а й наявності позитивного емоційного стану; комплексне розширене сприйняття життя людини. Таким чином до складових за Дінером входять позитивні афекти (часті переживання приємного, задоволення), негативні афекти (неприємні переживання, страждання) і когнітивні судження, тобто оцінка власного життя. Вчений вказує, що ці складові пов'язані, але не тотожні, тобто при оцінці суб'єктивного благополуччя важливо враховувати обидві площини [4].

Дослідник Бродбьорн розглядав структуру суб'єктивного благополуччя як таку, що включає 2 незалежні виміри: позитивний та негативний афект. Збільшення позитивного афекту не зумовлює зменшення негативного афекту, і навпаки. Науковець казав про самопочуття людини, що воно є непостійним, бо позитивні і негативні переживання постійно змінюються, що відповідно змінює суб'єктивне благополуччя людини [3].

За троїстою моделлю суб'єктивного благополуччя окрім конкретних сфер як позитивний і негативний афект, ще є компонента глобальної

задоволеності життям. Ця компонента вважається когнітивною, бо базується на оцінці людиною свого життя [28, с. 35].

У межах думки про духовний саморозвиток особистості, благополуччя розглядається як вершина, де перетинаються 3 потоки: екзистенційний, рефлексивний та духовний. Відмінною рисою цієї теорії є включення духовного виміру. А.П. Колісник і М.В. Савчин підкреслюють - відчуття благополуччя з'являється за умови духовного зростання [40].

У гедоністичному підході усвідомлення власного благополуччя розділяється на 3 компоненти: когнітивний, афективно позитивний і афективно негативний. Що вищим є перші дві і менш вираженою остання, вищим є відчуття суб'єктивного благополуччя.

1.2.3. Відчуття суб'єктивного благополуччя в умовах війни

Наразі наукова спільнота все частіше звертає увагу на трансформацію цінностей, мотиваційних тенденції людей в цих умовах. Виокремлюють 4 фази війни, кожній з яких характерний різний психоемоційний стан, певні зміни, переформулювання мотивації, ціннісні орієнтації і аттїтуди.

Перша фаза відрізняється появою героїзму, мобілізуються ресурси для того, щоб боротись. Таким чином, для народу України на цьому періоді ключовою цінністю і мотивом стало збереження життя, що супроводжувалось підйомом патріотизму та прагненням відновити цілісність Батьківщини. Багато громадян добровільно пішли у військо.

Другому етапу характерна згуртованість, активна волонтерська діяльність. Населення України на цьому етапі приймало переселенців зі Сходу. Мотивація трансформувалась, окрім цілісності і життя стало питання яким це життя буде. Суспільство почало проявляти інтерес до традицій, культури, ініціювати створення проєктів і просторів, що популяризують знання про Батьківщину. Українці опановували нові професії, засновували власну справу у інших країнах та містах.

Третій етап пов'язаний із поступовою втратою надії на швидке завершення війни і можливість відновлення зруйнованого. Люди можуть

переживати екзистенційну кризу, втрачати сенс життя. Людям важче планувати майбутнє, вони не відчують стабільності, важко прийняти рішення. Суспільство може відчувати безсилля і втому, а це відображається на переживанні суб'єктивного благополуччя.

Четвертій фазі характерно активне відновлення та відбудова. Люди настільки адаптуються до нових реалій, що намагаються жити далі в цих умовах та ініціюють відбудовування країни ще до завершення бойових дій [32].

1.2.4. Суб'єктивне благополуччя студентської молоді

Серед ключових чинників, що відіграють визначальну роль у формуванні та сприйнятті суб'єктивного благополуччя студентів виділяється потреба в автономії, а також прагнення до контролю над своїм життям. Молоді важлива незалежність, свобода вибору, можливість діяти від свого бажання без зовнішнього тиску. Проте в умовах війни реалізація цієї потреби часто ускладнена через вплив соціальних обставин та тиск середовища. Оскільки автономія є однією з найважливіших критеріїв для студентів, її обмеження може значно знижувати рівень суб'єктивного благополуччя. Ще одним важливим фактором є гнучкість : наскільки людина вміє пристосуватись до нових умов, рефлексувати про власні зміни, приймати спонтанні рішення. Ці якості, навпаки, можуть втримати рівень суб'єктивного благополуччя. Окрім цього молодь прагне до нових вражень, емоцій, і водночас очікує підтримки і схвалення від оточення. Молодь дуже швидко встановлює соціальні зв'язки. Також вони сприймають життя як шлях, який має часові межі : орієнтуються на майбутнє, формують цілі та демонструють наполегливість у їхньому досягненні [22].

Висновки до розділу 1

Отже, диспозиції особистості можна розглядати як стійкі особистісні характеристики, які визначають реакцію людини на різні ситуації та її сприйняття умов, в яких перебуває. Це своєрідна внутрішня готовність діяти певним чином у конкретних обставинах.

Термін «диспозиція» вивчали різні науковці, які притримуються диспозиційного підходу в структурі особистості. Г.Олпорт акцентував увагу на багатьох рисах, що формуються у соціальному контексті і про їх дослідження за допомогою спостереження. Р.Кеттел наголошував на важливості факторного аналізу і конкретних емпіричних методів. Учений Г. Айзенк, запропонував оцінювати диспозиції за допомогою тестування, виокремлюючи суперриски, що описують загальний життєвий шлях людини. Атрибути (установки), як усвідомлені, так і несвідомлені, також входять до структури диспозицій.

Диспозиціями є соціальні вірування. До них входять віра в справедливий світ та віра в силу грошей. Віра в справедливість створює переконання, що кожен отримує те, на що заслуговує : як нагороди, так і покарання. Віра в справедливий світ визначає життєву позицію, формує стратегії подолання стресу, позитивний світогляд та певне ставлення до жертв і людей різних соціальних статусів.

Віра в силу грошей розглядається як суб'єфікація грошей, присвоєння їм сили, яка не залежить від людей. Гроші дають ілюзію власної цінності у крихкому світі та підвищують відчуття влади. Віра в силу грошей містить в собі суспільні уявлення, які не заперечуються та сприймаються як очевидні і точні. Це впливає на судження людини, її поведінку, рішення та стосунки з іншими.

Життєстійкість – ще одна диспозиція, яка включає в себе когнітивні і емоційні складові. Це характеризує типову поведінку людини у стресових ситуаціях. До неї відносяться включеність, відчуття контролю та здатність приймати життєві виклики.

Суб'єктивне благополуччя розглядається як внутрішня оцінка власного життя. Позитивна оцінка тих умов, в яких живе людина, і домінування піднесеного емоційного стану свідчить про суб'єктивне благополуччя. До уваги при оцінці суб'єктивного благополуччя береться позитивний та негативний афект, які є незалежними один від одного. Один і

той самий критерій може сприйматись для людей різним за своєю важливістю. На рівень благополуччя впливають наявність щирого спілкування, міжособистісні зв'язки, академічна успішність, фінансовий рівень і духовний розвиток.

Під час війни змінюються цінності і мотиваційні тенденції, що впливає на рівень суб'єктивного благополуччя. Виокремлюють 4 фази війни, кожній з яких характерний різний психоемоційний стан, певні зміни, мотивації, ціннісні орієнтації і аттitudи.

У формуванні суб'єктивного благополуччя студентів основним є потреба в автономії та бажання контролювати своє життя. Обмеження цієї потреби через військові події може відзначитись на оцінці суб'єктивного благополуччя студентів.

РОЗДІЛ 2. Організація емпіричного дослідження зв'язку соціальних вірувань та установок життєстійкості із суб'єктивним благополуччям студентів

2.1. Мета, завдання та гіпотези дослідження

Мета дослідження: дослідити зв'язок соціальних вірувань та установок життєстійкості із суб'єктивним благополуччям студентів під час війни.

Завдання емпіричного дослідження:

- 1) Порівняти результати, отримані у 2022, 2023 та 2025 рр.
- 2) Визначити зв'язок показників віри в справедливий світ, віри в силу грошей та життєстійкості із показниками суб'єктивного благополуччя.
- 3) Проаналізувати життєстійкість, віру в силу грошей та віру в справедливий світ як предиктори суб'єктивного благополуччя.

Гіпотези дослідження:

- 1) Життєстійкість має позитивний зв'язок із суб'єктивним благополуччям.
- 2) Віра в справедливий світ для себе має позитивний зв'язок із суб'єктивним благополуччям.

2.2. Методи та вибірка дослідження

Методи дослідження:

Для визначення суб'єктивного благополуччя:

- Опитувальник PANAS – налічує 2 шкали для оцінки позитивного (ШПА) і негативного афекту (ШНА).
- Шкала задоволеності життям Е. Дінера – визначає рівень задоволеності життям, що відображає когнітивну компоненту суб'єктивного благополуччя. Складається з 5 пунктів.
- Шкала суб'єктивного благополуччя (A. Perrudet-Badoux G., Mendelsohn, J.Chiche, 1988) – психодіагностичний опитувальник для оцінки емоційного дискомфорту як емоційної компоненти суб'єктивного благополуччя. Складається з 17 пунктів.

Для дослідження віри в справедливий світ:

- Опитувальник віри в справедливий світ C.Dalbert. Містить дві шкали: віра в справедливість для себе 7 пунктів, віра в справедливість для всіх – 6 пунктів.

Для оцінки життєстійкості:

- Тест життєстійкості (скринінгова версія Осіна) – адаптація англomовного опитувальника Hardiness Survey, американського психолога Сальваторе Мадді. Налічує 12 питань.

Для дослідження віри в силу грошей:

- Шкала віри в силу грошей Кряж І.В. – налічує з 10 тверджень, що відображають основні смислові аспекти грошей.

Методи статистичного аналізу: критерії Колмогорова-Смірнова; критерій Шапіро-Уїлка; коефіцієнт кореляції Спірмана, регресійний аналіз, дисперсійний аналіз із використанням двохфакторного ANOVA та критерію Краскела Уоліса.

Характеристика вибірки: 101 студент 17-26 років. З них 84 дівчат і 17 хлопців. Студентів, які навчаються у закладах вищої освіти за різними спеціальностями, було розділено за 3 групами: у першій – 33 людини (з них 5 хлопців і 28 дівчат), які були опитані у 2022 році (1-й рік війни). У другій групі – 26 людей (з них 5 хлопців і 21 дівчина), які були опитані у 2023 році (2-й рік війни). І у третій групі – 42 людини (з них 7 хлопців і 35 дівчат), які пройшли опитування у 2025 році (4-й рік війни).

РОЗДІЛ 3. Результати емпіричного дослідження зв'язку соціальних вірувань та установок життєстійкості із суб'єктивним благополуччям студентів

3.1. Аналіз розподілу даних

У вибірку увійшло 101 респондент, для кожної змінної було наведено моду, медіану, середнє значення, стандартне відхилення та діапазон варіації.

Таблиця 1

Описові статистики показників

	BCB	BCC	ШСБ	ШЗЖ	ПА	НА	ШВСГ	ТЖ
Мода	3,458	4,064	72,92	22,59	12,80	6,390	36,60	3,046
Медіана	3,500	4,000	71,00	22,00	12,00	8,000	37,00	2,830
Сер. Знач.	3,393	4,042	68,43	21,40	12,03	7,703	35,79	2,746
Ст. Відх.	0,938	0,860	14,91	6, 223	3,239	3,687	11,38	0,655
Мінімум	1,670	1,860	25,00	9,00	5,000	0,000	10,00	1,170
Максимум	5,500	5,860	102,0	35,00	20,00	16,00	64,00	4,000

Середнє значення показника віри в справедливий світ для всіх становить $M = 3.393$ ($SD = 0.938$). Медіана (3.50) практично збігається із середнім, що вказує на симетричний розподіл без суттєвих перекосів. Значення коливаються від 1.67 до 5.50, тобто рівень віри сильно варіюється між респондентами — від низького до високого. Мода (3.458) також підтримує тенденцію концентрації значень у середньому діапазоні.

Показник віри в справедливість для себе має середнє $M = 4.042$ ($SD = 0.860$), що свідчить про досить високий рівень персональної віри у справедливість, яку люди схильні відчувати у власному житті. Медіана (4.00) підтверджує концентрацію відповідей у цьому діапазоні. Діапазон варіації — від 1.86 до 5.86, що вказує на помітну різницю: деякі учасники відчують

світ як цілком справедливий до себе, інші — ні. Показник моди (4.064) майже збігається зі середнім.

Середнє значення за ШСБ становить $M = 68.43$ ($SD = 14.91$). Це говорить про помірно високий рівень суб'єктивного благополуччя у вибірці. Медіана (71.00) трохи вища за середнє, що може свідчити про незначний позитивний перекид у бік вищих оцінок дискомфорту. Мінімальне значення — 25, максимальне — 102, що вказує на доволі широку варіативність серед учасників.

Середнє значення за ШЗЖ $M = 21.40$ ($SD = 6.223$) вказує на середній рівень задоволеності життям серед вибірки. Медіана 22.00 та мода 22.59 демонструють відповідність центральних тенденцій. Розкид від 9 до 35 свідчить про істотні індивідуальні відмінності в загальній оцінці власного життя.

Показник позитивного афекту має середнє $M = 12.03$ ($SD = 3.239$), що свідчить про помірну частоту переживання позитивних емоцій. Медіана становить 12.00, що демонструє достатньо рівномірний розподіл. Діапазон — 5–20, тобто в одних респондентів позитивний емоційний фон низький, у інших — високий.

Середнє значення показника негативного афекту $M = 7.703$ ($SD = 3.687$). Це означає, що середній рівень негативного емоційного досвіду — невисокий, однак розкид доволі значний. Медіана 8.00, мода 6.39. Мінімальне значення — 0, що свідчить про відсутність негативного емоційного фону в окремих учасників; максимальне — 16, тобто деякі респонденти систематично переживають високий рівень негативних емоцій.

Середнє значення показника віри в силу грошей $M = 35.79$ ($SD = 11.38$). Медіана (37.00), підтверджує концентрацію відповідей у середньому діапазоні. Мінімальне значення — 10, максимальне — 64, що свідчить про значні міжособистісні відмінності у сприйнятті фінансів.

Середнє значення за показником життєстійкості $M = 2.746$ ($SD = 0.655$) свідчить про помірний рівень життєстійкості. Медіана 2.83, мода 3.046

вказують на тенденцію до більш високих значень у частини вибірки. Діапазон — від 1.17 до 4.00, що демонструє як низькі, так і дуже високі рівні життєстійкості.

Для аналізу розподілу даних було використано критерії Колмогорова-Смірнова та Шапіро-Уїлк. За результатами перевірки більшість змінних мали нормальний розподіл. Показники за шкалою віри в справедливий світ для себе (ВСС) та віри в справедливий світ для всіх (ВСВ) показали нормальний розподіл ($p > 0,05$). Показники за шкалою задоволеності життям (ШЗЖ), тесту життєстійкості (ТЖ) та шкалою віри в силу грошей також мали нормальний розподіл ($p > 0,05$). При цьому за результатами перевірки шкали суб'єктивного благополуччя (ШСБ) не можна свідчити про нормальний розподіл, бо показник $p < 0,05$ як за критерієм Колмагорова-Смірнова, так і за Шапіро-Уїлк. Також, перевібивши розподіл за показниками позитивного афекту (ПА) та негативного афекту (НА) результати за двома критеріями розрізнялись. Критерій Колмагорова-Смірнова показав ненормальний розподіл для обох змінних ($p < 0,05$), а критерій Шапіро-Уїлк показав нормальний розподіл ($p > 0,05$). Так як критерій Шапіро-Уїлк є більш чутливим для невеликих вибірок, ми можемо спиратись на його результати. Таким чином усі показники окрім ШСБ мають нормальний розподіл.

Шкала ШСБ була перевірена за асиметрією та ексцесом. Співвідношення значення асиметрії до стандартної похибки $0,651/0,240=2,7125$, що знаходиться поза межами ± 2 і свідчить про асиметрію розподілу. Співвідношення значення ексцесу до стандартної похибки $0,435/0,476=0,9139$, що є в межах ± 2 і свідчить про нормальність. Але значення асиметрії вказує на те, що розподіл за ШСБ не є нормальним. Тому надалі для ШСБ було використано непараметричні критерії. Нижче наведена таблиця 1 із значеннями критеріїв нормальності для кожного показника.

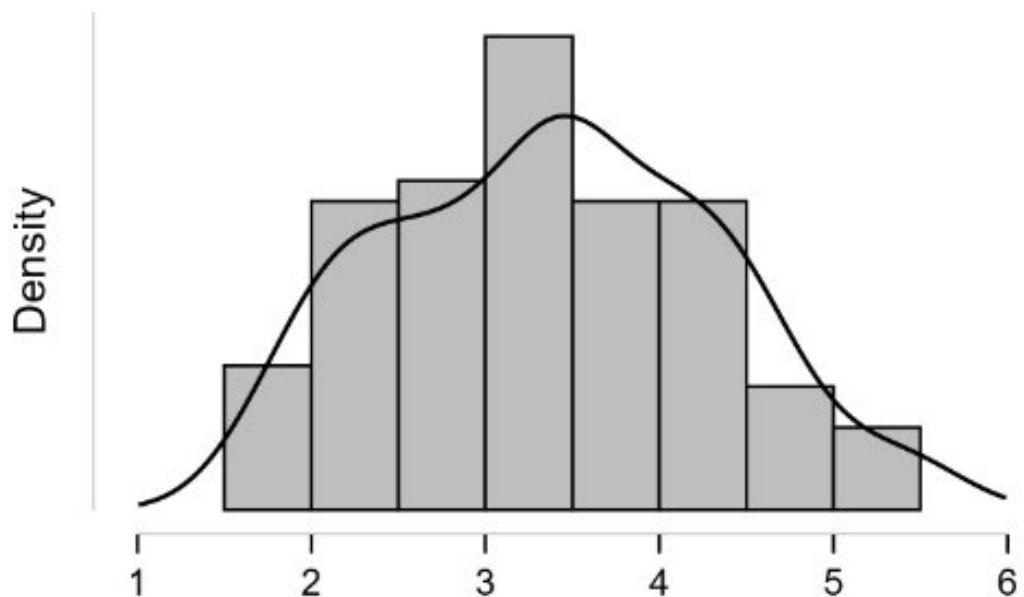
Таблиця 2

Таблиця показників критеріїв нормальності

	Колмогоров-Смірнов ^a			Шапіро-Уїлк		
	Статистика	ст. св.	Значимість	Статистика	ст. св.	Значимість
ВСВ	0,077	101	0,156	0,975	101	0,052
ВСС	0,076	101	0,157	0,986	101	0,390
ШСБ	0,135	101	0,000	0,957	101	0,002
ШЗЖ	0,083	101	0,081	0,983	101	0,217
ПА	0,105	101	0,008	0,976	101	0,066
НА	0,104	101	0,009	0,981	101	0,160
ТЖ	0,086	101	0,060	0,981	101	0,154
ШВС Г	0,062	101	0,200	0,991	101	0,725

Гістограма 1

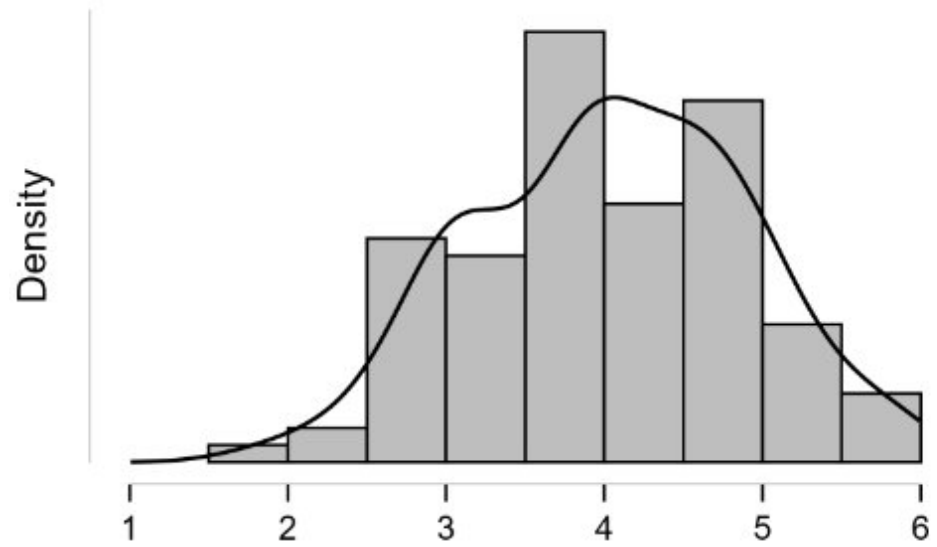
Розподіл даних за показником віри в справедливість для всіх
ЗВЖВ ▼

Гістограма 2

Розподіл даних за показником віри в справедливість для себе

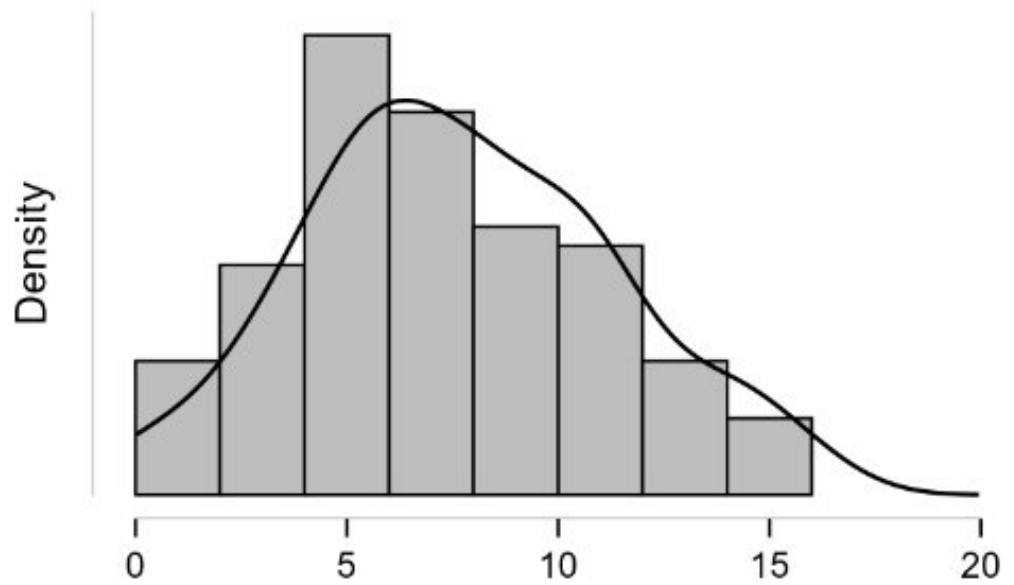
PBJW ▼

Гістограма 3

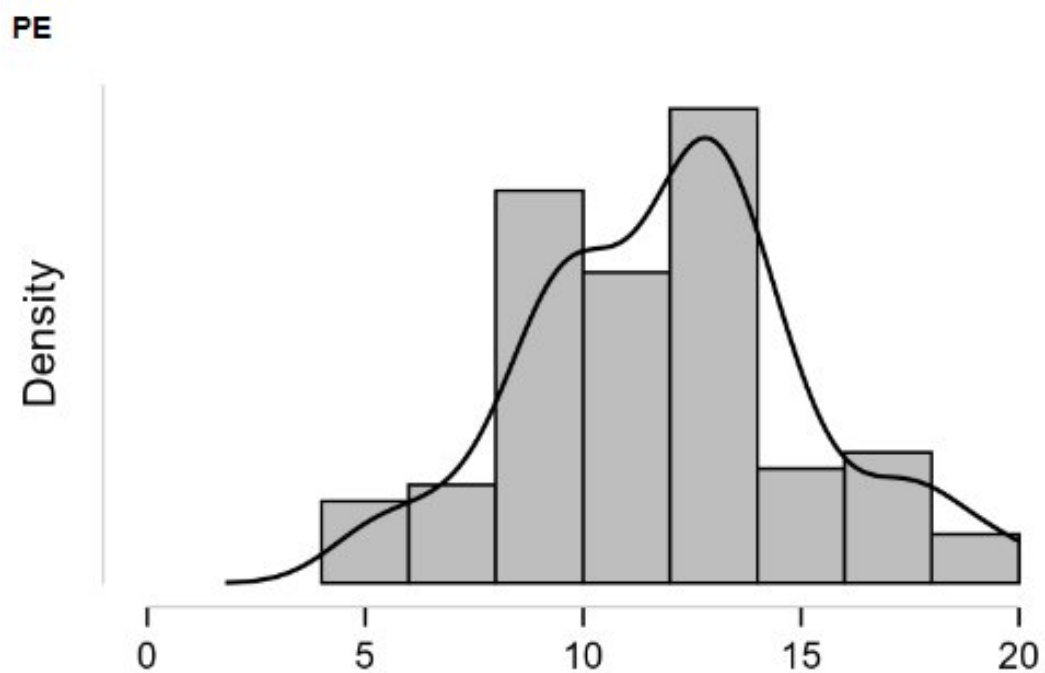
Розподіл даних за показником негативного афекту

NE ▼

Гістограма 4

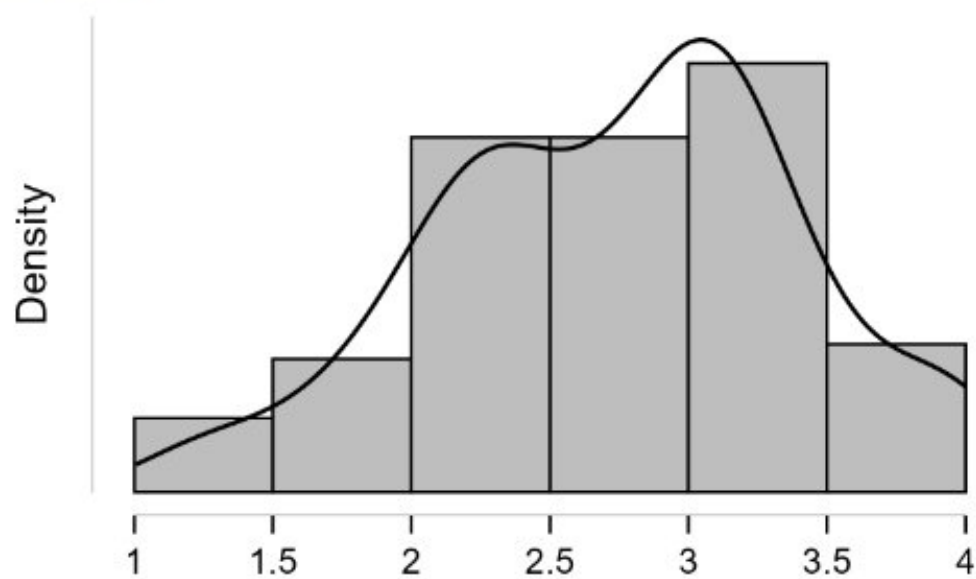
Розподіл даних за показником позитивного афекту

Гістограма 5

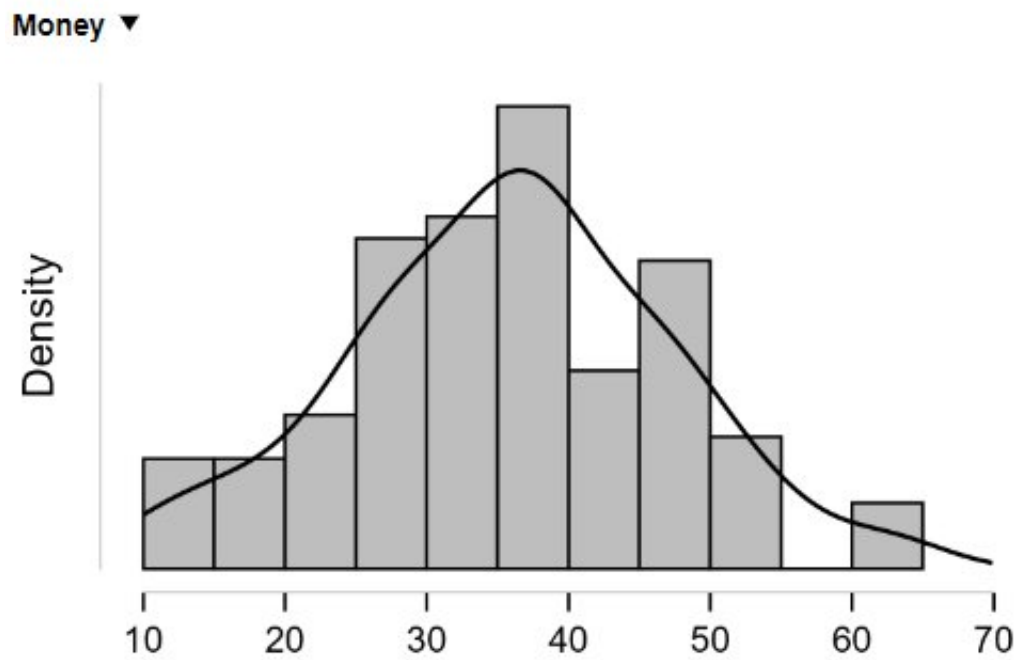
Розподіл даних за показником життєстійкості

Hardiness ▼

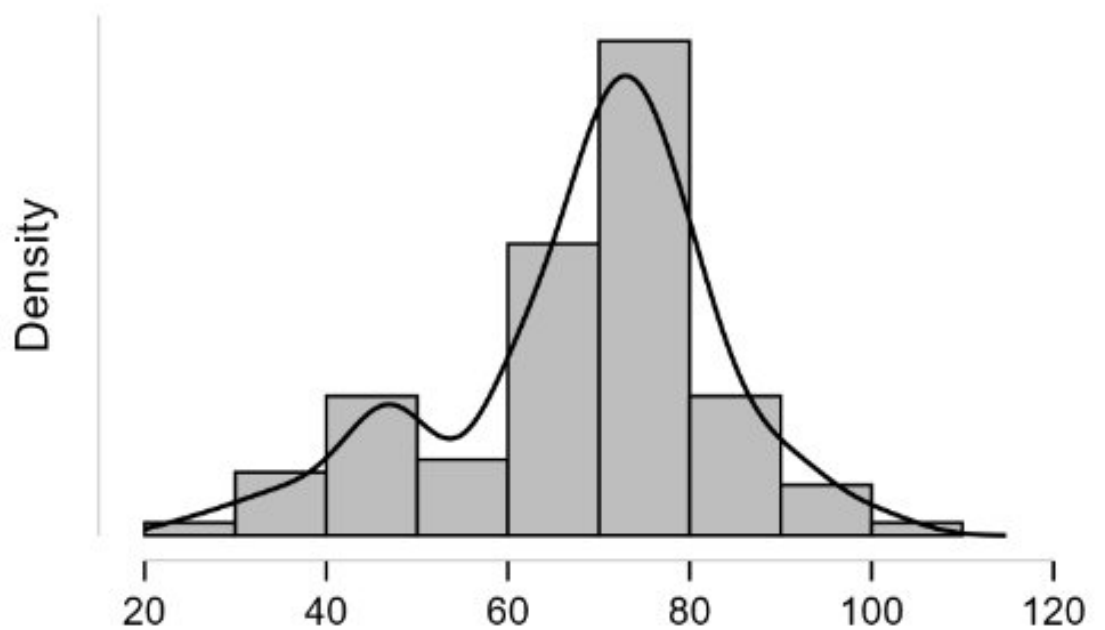
Гістограма 6

Розподіл даних за показником віри в силу грошей

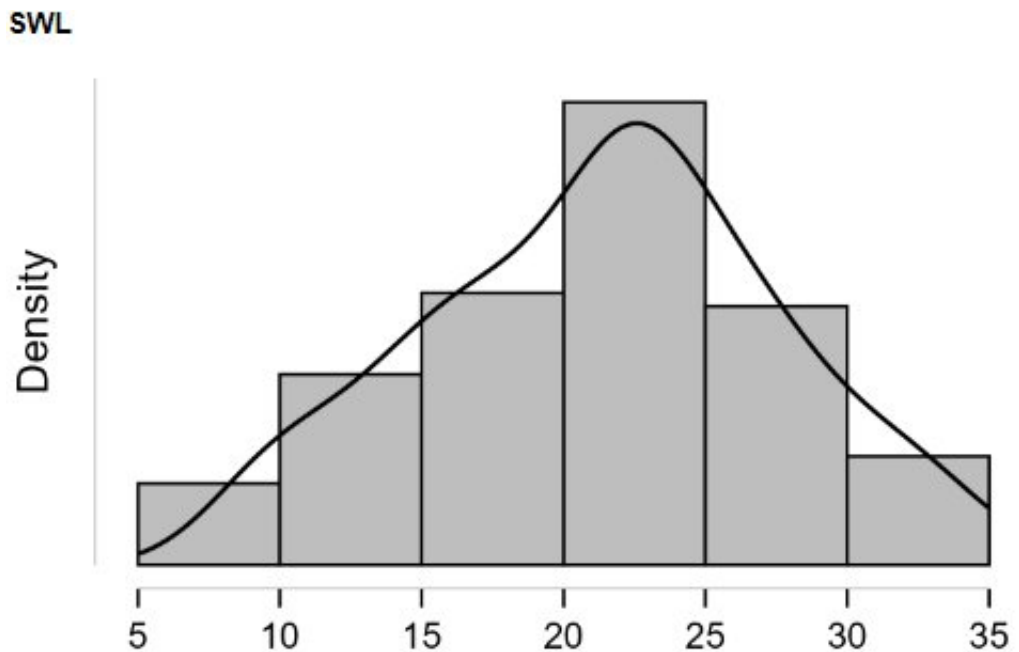
Гістограма 7

Розподіл даних за показником шкали суб'єктивного благополуччя
SSWB

Гістограма 8

Розподіл даних за показником задоволеністю життям

3.2. Дисперсійний аналіз показників, отриманих в групах жінок і чоловіків та за роком проведення дослідження.

Повну вибірку було розділено на 2 групи за статтю: чоловіки та жінки. У першій групі жінок – 84 людей. У другій групі чоловіків – 17. Також вибірку було розділено за 3 групами за роком проведення опитування: перша – 33 студенти (5 хлопців; 28 дівчат) пройшли опитування у 2022 році. Друга група – 26 студентів (5 хлопців; 21 дівчина) пройшли опитування у 2023 році. Третя група – 42 студенти (7 хлопців; 35 дівчат) пройшли опитування у 2025 році.

Для перевірки різниці між групами було використано двохфакторний ANOVA. У аналізі було досліджено усі показники окрім ШСБ. Так як розподіл за цим показником відрізняється від нормального, для нього був проведений аналіз із використанням непараметричного критерію Краскела Уоліса.

Після проведення дисперсійного аналізу за двохфакторним ANOVA не було виявлено значущих розбіжностей в групах за показниками. Для показників ВСВ, ВСС, ШЗЖ, ПА, НА, ШВСГ, ТЖ у кожній з груп $p < 0,05$. А отже ми не можемо говорити про наявність значущих розбіжностей між групами чоловіків-жінок і груп, поділених за роком проведення опитування. І також немає розбіжностей при взаємодії двох факторів (гендеру і року опитування)

Розбіжності було виявлено лише в групі чоловіків та жінок за показником життєстійкості (ТЖ) $F=5,885$; $p=0,017<0,05$. При цьому тест Левіна підтвердив гомогенність дисперсії $p=0,287>0,05$. Нижче наведена таблиця 3 із показниками розбіжностей між групами.

Таблиця 3

Результати дисперсійного аналізу (ANOVA)

	Рік		Гендер		Рік*Гендер	
	F	p	F	p	F	p
ВСВ	0,002	0,998	2,310	0,132	0,805	0,450
ВСС	0,163	0,850	0,189	0,665	0,100	0,905
ШЗЖ	0,619	0,541	0,353	0,554	0,551	0,578
ПА	0,841	0,434	0,836	0,363	0,363	0,696
НА	0,566	0,570	3,362	0,070	0,030	0,970
ШВСГ	2,853	0,063	0,505	0,479	2,307	0,105
ТЖ	0,215	0,807	5,885	0,017	0,507	0,604

Також для показника ШСБ було проведено дисперсійний аналіз за показником Крассела-Уоліса окремо для груп жінок і чоловіків і окремо за роком проведення опитування. За роком існують розбіжності $H=12,885$ при $p=0,002<0,05$.

Також при аналізі за гендерними групами розбіжностей не було встановлено $H=2,515$ при $p=0,113$. Але при порівнянні за роком дослідження, проведеному окремо для чоловіків і жінок, було помічено різницю. Для групи чоловіків немає значущих розбіжностей $H=3,242$ при $p=0,198>0,05$. Лише для групи жінок існують значущі розбіжності $H=10,66$ при $p=0,005<0,05$. Нижче наведена таблиця 3 із показниками розбіжностей для цієї групи. У додатках наведений графік із розбіжностями для цієї групи.

Після проведення пост-хок теста, значущу різницю було помічено між 2022 і 2025 роком $t=-2,753$ при $p<0,05$ і між 2023 та 2025 роком $t=-2,851$ при $p<0,05$. У 2025 році група жінок має вищі показники ШСБ ніж у 2022 і 2023 роках. Тобто у 2025 році група жінок оцінює суб'єктивне благополуччя нижче ніж у минулі роки, так як високі показники за ШСБ вказують на дискомфорт.

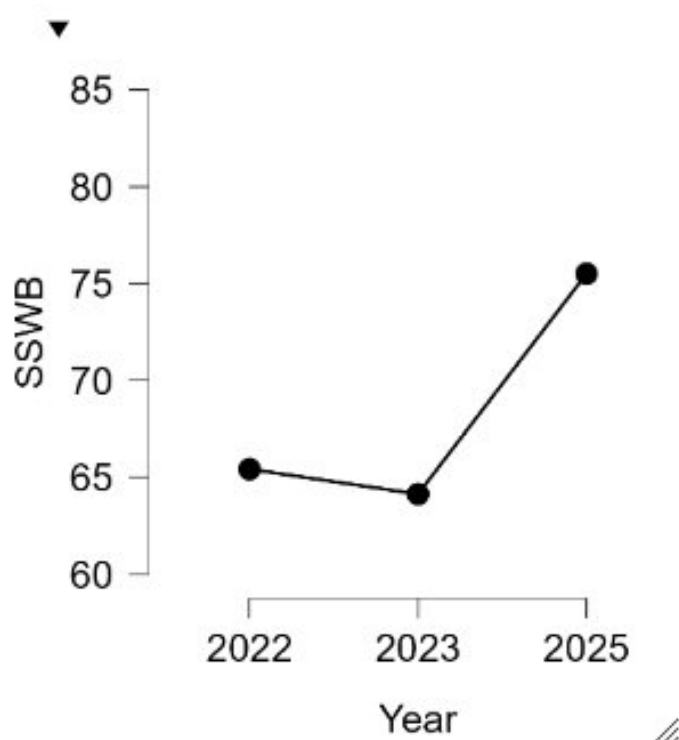
Таблиця 4

Пост-хок тест за роком дослідження для групи жінок

Роки, які порівнюються		t	p
2022	2023	0,308	0,949
2022	2025	-2,753	0,020
2023	2025	-2,851	0,015

Графік 1

Різниця між показниками ШСБ у групі жінок за роком дослідження

3.3. Кореляційний аналіз зв'язку соціальних вірувань та життєстійкості із показником когнітивної компоненти суб'єктивного благополуччя

Для проведення кореляційного аналізу було обрано непараметричний критерій Спірмана, так як для однієї шкали розподіл відрізнявся від нормального (ШСБ).

До показників когнітивної компоненти суб'єктивного благополуччя входить шкала ШЗЖ. При аналізі було виявлено, що ШЗЖ найбільше корелює із показником життєстійкості (ТЖ) ($r=0,542$; $p<0,01$). Тому можна зазначити що високий рівень когнітивної компоненти суб'єктивного благополуччя супроводжується високим рівнем життєстійкості. Також ШЗЖ має позитивний зв'язок із вірою в справедливий світ для себе (ВСС) ($r=0,354$; $p<0,01$) і вірою в справедливий світ для всіх (ВСВ) ($r=0,313$; $p=0,01<0,05$). Зв'язок ШЗЖ із ВСС є більшим ніж зв'язок із ВСВ. Тому можна вважати, що високий рівень віри в справедливий світ як для себе, так і для всіх, пов'язаний із високим рівнем когнітивної компоненти суб'єктивного благополуччя. При цьому із показником віри в силу грошей (ШВСГ) немає статистично значущого зв'язку ($r=-0,173$; $p>0,05$).

Нижче наведена таблиця 5 із показниками кореляції.

Таблиця 5

Матриця інтеркореляцій досліджуваних показників

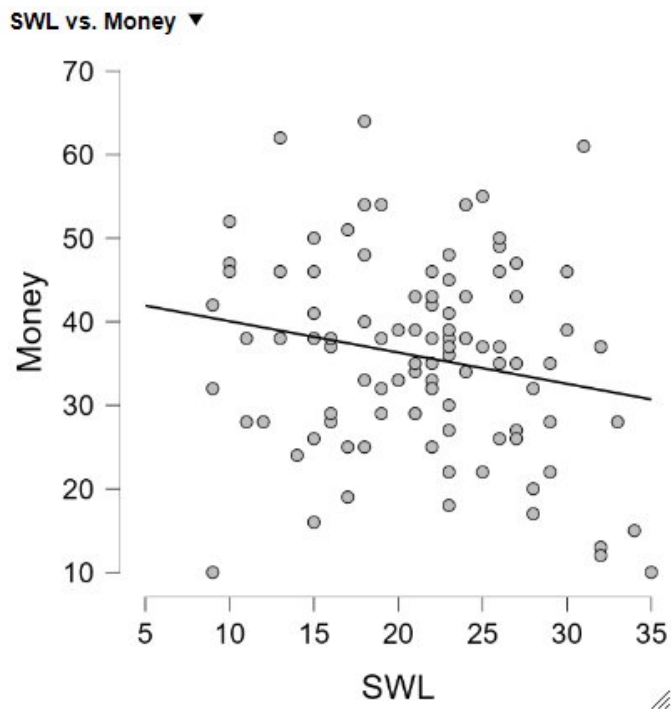
		ВСВ	ВСС	ШСБ	ШЗЖ	ПА	НА	ШВСГ	ТЖ
ВСВ	Коефіцієнт кореляції	—							
	p - значення	—							
ВСС	Коефіцієнт кореляції	0.316	—						
	p - значення	0.001	—						
ШСБ	Коефіцієнт кореляції	-0.164	-0.319	—					
	p - значення	0.102	0.001	—					
ШЗЖ	Коефіцієнт кореляції	0.313	0.354	-0.236	—				
	p - значення	0.001	< 0.001	0.017	—				
ПА	Коефіцієнт кореляції	0.315	0.311	-0.239	0.567	—			
	p - значення	0.001	0.002	0.016	<0 .001	—			
НА	Коефіцієнт кореляції	-0.184	-0.215	0.435	-0.302	-0.341	—		
	p - значення	0.066	0.031	<0 .001	0.002	< 0.001	—		
ШВСГ	Коефіцієнт кореляції	-0.225	-0.107	0.155	-0.173	-0.248	0.169	—	
	p - значення	0.024	0.288	0.123	0.084	0.012	0.092	—	
ТЖ	Коефіцієнт кореляції	0.315	0.339	-0.390	0.542	0.507	-0.497	-0.325	—
	p - значення	0.001	< 0.001	<0 .001	< 0.001	<0 .001	<0 .001	< 0.001	—

Також можна помітити зв'язок показників емоційної компоненти СБ (ПА,НА,ШСБ) із показником когнітивної компоненти (ШЗЖ). ШЗЖ має позитивний зв'язок із ПА ($r=0,567$; $p<0,001$). І негативний зв'язок із НА ($r=-0,302$; $p<0,01$) та ШСБ ($r=-0,236$; $p<0,05$). Негативний зв'язок є логічним, так як чим вище показник НА, тим вищим є переживання негативного афекту.

Окрім цього, високі значення ШСБ вказують на зменшення рівня комфорту за емоційною компонентою, а низькі значення – навпаки, на емоційний комфорт. Тому загалом можна зазначити що емоційна і когнітивна компонента суб'єктивного благополуччя взаємопов'язані.

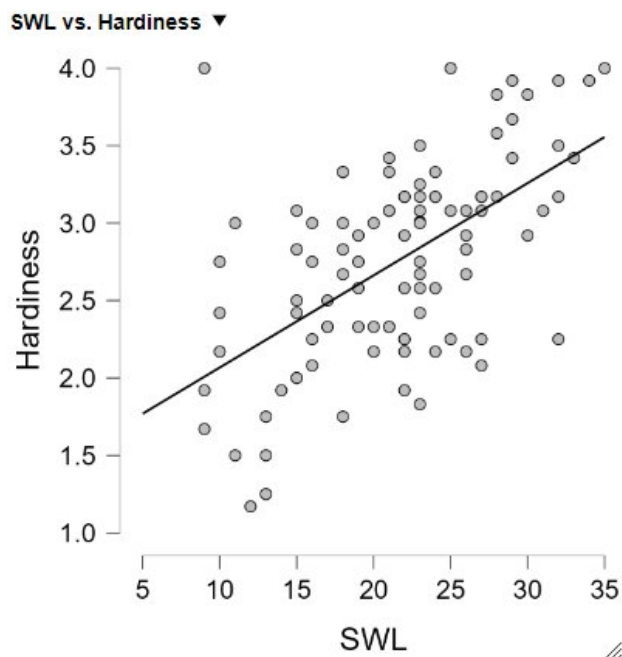
Діаграма 1

Діаграма розсіювання ШЗЖ і ШВСГ із лінією регресії

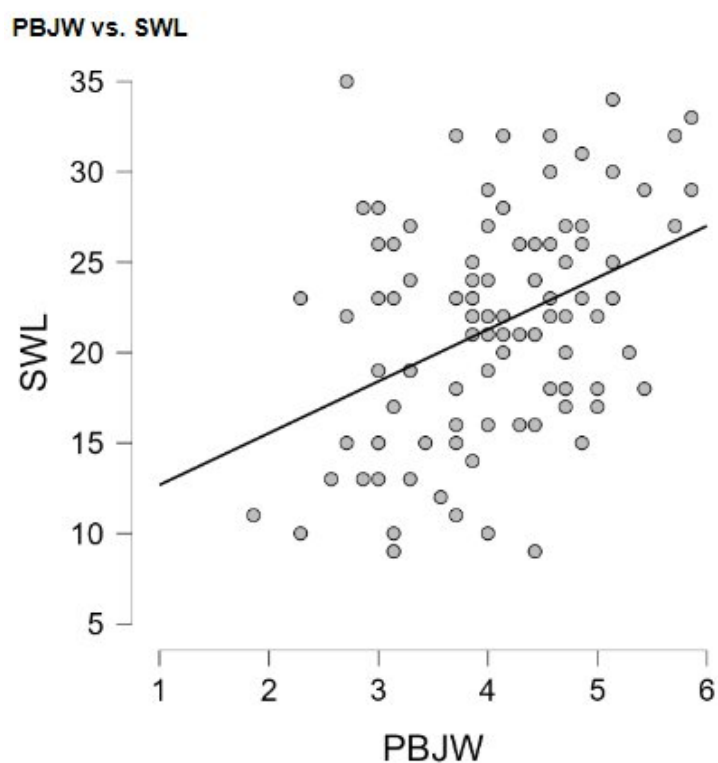
Діаграма 2

Діаграма розсіювання ШЗЖ і ТЖ із лінією регресії

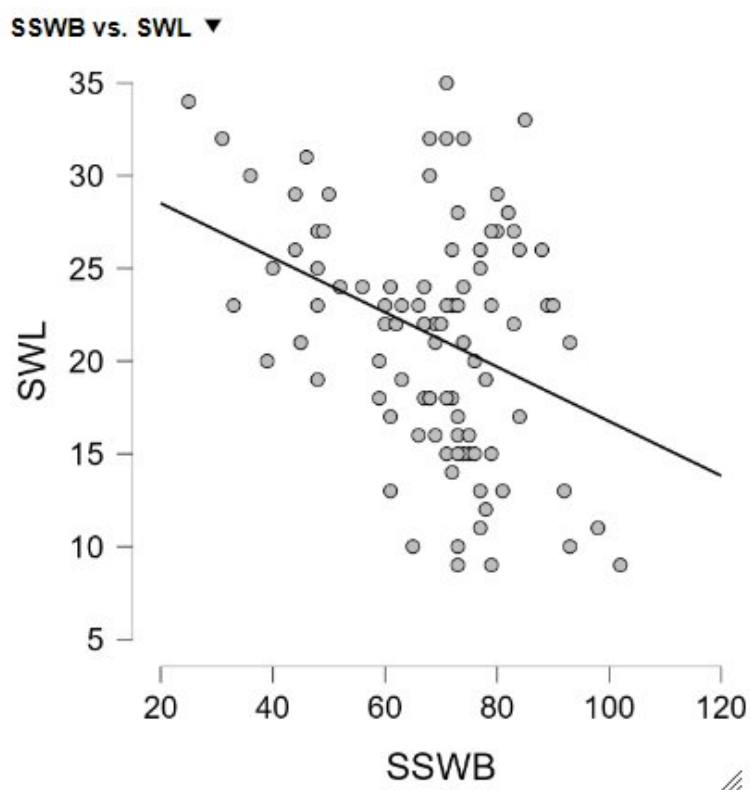
Діаграма 3

Діаграма розсіювання ШЗЖ і ВСС із лінією регресії

Діаграма 4

Діаграма розсіювання ШЗЖ і ВСВ із лінією регресії

3.4. Кореляційний аналіз зв'язку соціальних вірувань та життєстійкості із показником емоційної компоненти суб'єктивного благополуччя

При кореляційному аналізі емоційної компоненти суб'єктивного благополуччя було виявлено найбільший зв'язок ШСБ із показником життєстійкості (ТЖ) ($r=-0,390$; $p<0,001$). Цей зв'язок є негативним, чим вище показник ШСБ, тим нижчим є відчуття суб'єктивного благополуччя. Також ТЖ мав позитивний зв'язок із ПА ($r=0,507$; $p<0,001$) і негативний зв'язок із НА ($r=-0,497$; $p<0,001$). Тому можна зазначити, що чим вищим є життєстійкість людини, тим вищою є емоційна компонента суб'єктивного благополуччя, так як зв'язок є високим із 3 показниками емоційної компоненти. Таким чином підтверджується наша гіпотеза, що життєстійкість позитивно пов'язана із показником суб'єктивного благополуччя, як з емоційною, так і з когнітивною компонентою.

ШСБ також має зворотній зв'язок із вірою в справедливість для себе (ВСС) ($r=0,319$; $p<0,01$). Так само показник ВСС має негативний зв'язок із НА ($r=-0,215$; $p<0,05$) і позитивний зв'язок із ПА ($r=0,311$; $p<0,01$). Зв'язок із ШСБ і ПА є вищим ніж зв'язок із НА, але усі вони є значущими. Тому можна підтвердити гіпотезу, що віра в справедливий світ для себе позитивно пов'язана із суб'єктивним благополуччям. Як з емоційною, так і з когнітивною компонентою.

Віра в справедливий світ для всіх не має значущого зв'язку із ШСБ ($r=-0,164$; $p>0,05$) і НА ($r=-0,184$; $p>0,05$), але має позитивний зв'язок із ПА ($r=0,315$; $p<0,001$). Тому ми не можемо казати про те, що віра в справедливий світ для всіх пов'язана із емоційною компонентою суб'єктивного благополуччя, лише про те, що вона може бути пов'язана із позитивними відчуттями суб'єктивного благополуччя.

Шкала віри в силу грошей має невеликий зворотній зв'язок із ПА ($r=-0,248$; $p<0,05$). Тобто чим вищою є віра в силу грошей, тим нижчим є відчуття

позитивних емоцій щодо суб'єктивного благополуччя. З іншими ж показниками емоційної компоненти СБ значущого зв'язку не було виявлено.

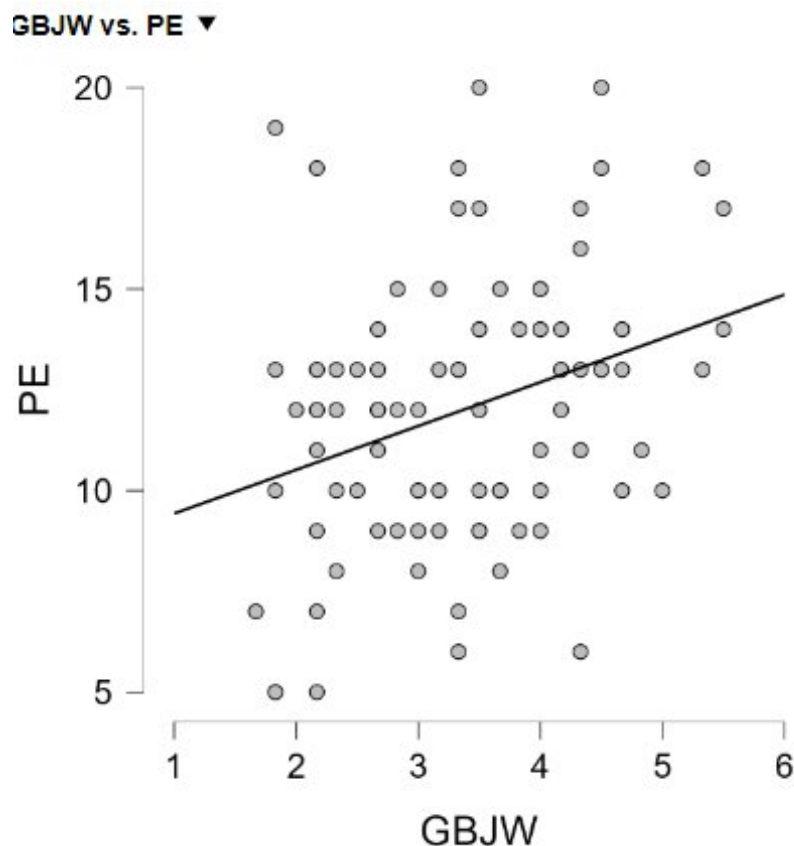
Із взаємозв'язків соціальних вірувань і життєстійкості можна помітити, що віра в силу грошей (ШВСТ) має позитивний високий зв'язок із життєстійкістю (ТЖ) ($r=0,325$; $p<0,001$) та негативний зв'язок із ВСВ ($r=-0,225$; $p<0,05$). Тобто чим вищою є віра в силу грошей, тим нижчою є віра в справедливість для всіх і вищою є життєстійкість.

Також життєстійкість позитивно пов'язана із показниками віри в справедливий світ. Зв'язок ТЖ із ВСВ ($r=0,315$; $p<0,01$) і з ВСС ($r=0,339$; $p<0,001$). Таким чином життєстійкість пов'язана із соціальними віруваннями (ВСС, ВСВ, ВСТ) і з суб'єктивним благополуччям.

Також ВСС і ВСВ мають позитивний зв'язок ($r=0,316$; $p<0,01$).

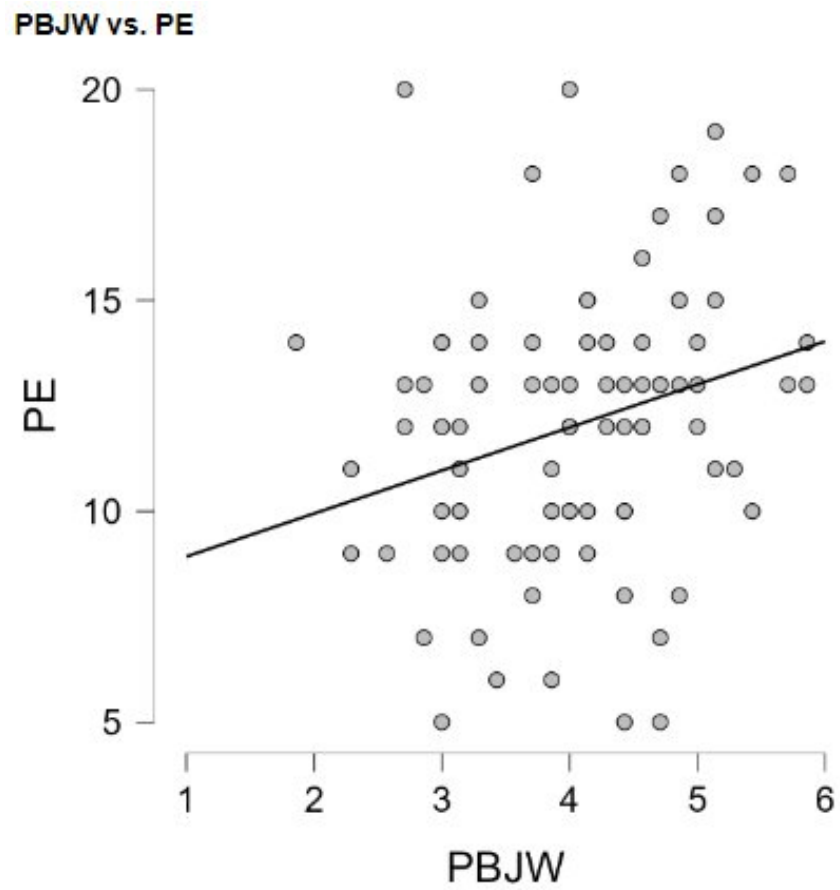
Діаграма 5

Діаграма розсіювання ПА і ВСВ із лінією регресії

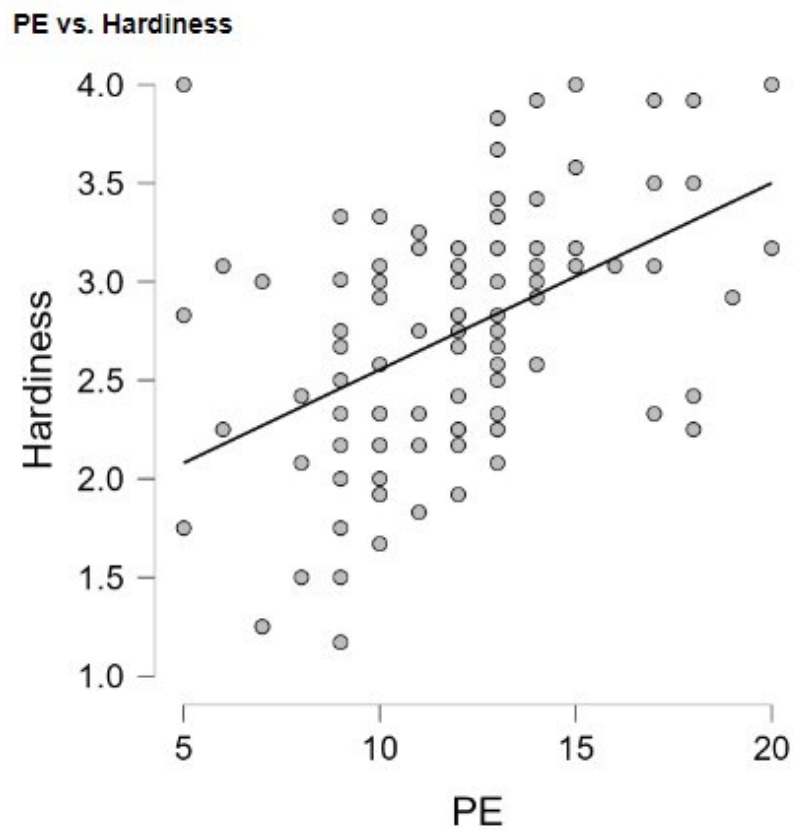
Діаграма 6

Діаграма розсіювання ПА і ВСС із лінією регресії

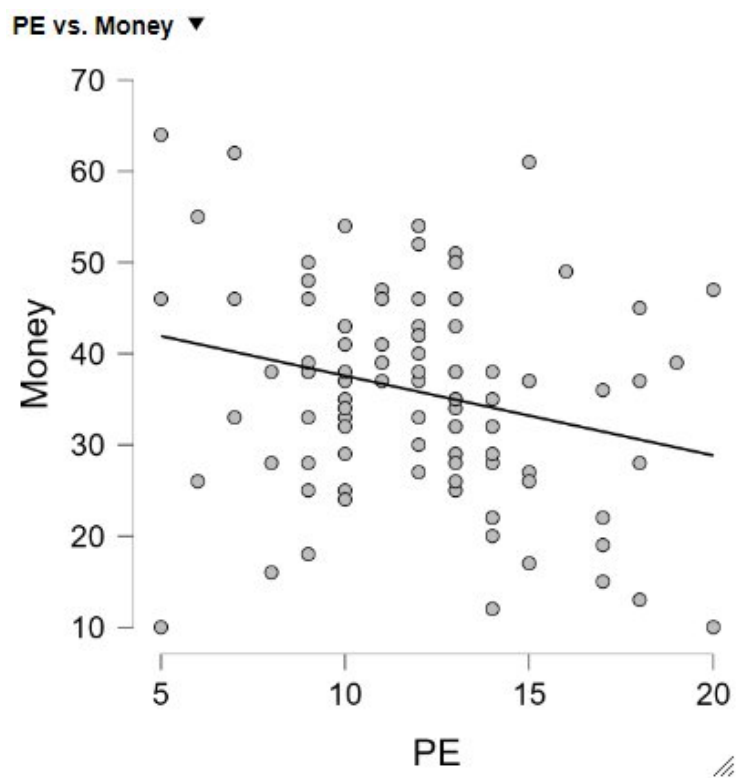
Діаграма 7

Діаграма розсіювання ПА і ТЖ із лінією регресії

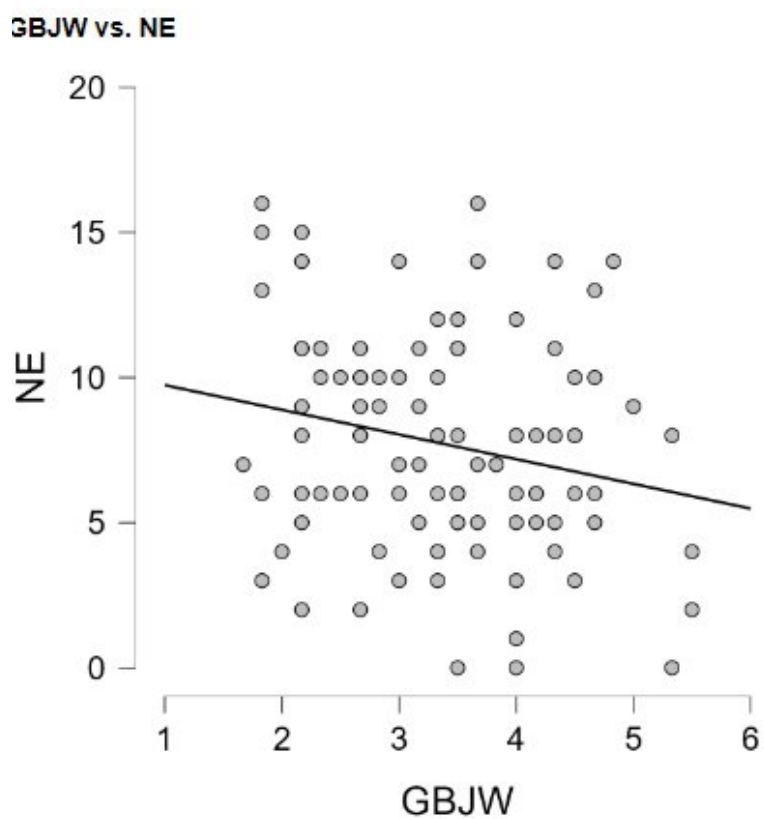
Діаграма 8

Діаграма розсіювання ПА і ШВСГ із лінією регресії

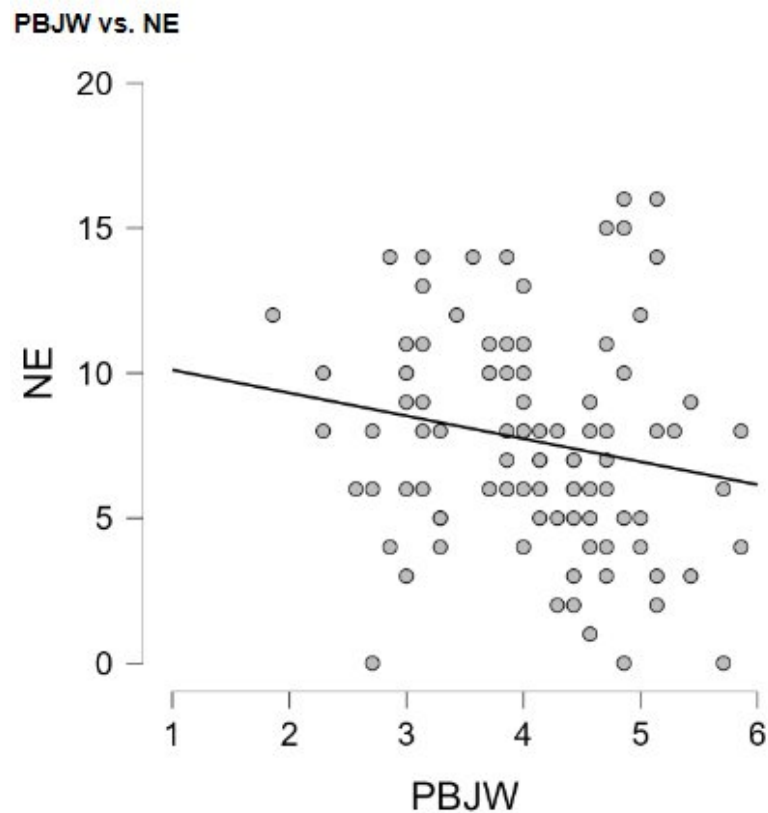
Діаграма 9

Діаграма розсіювання НА і ВСВ із лінією регресії

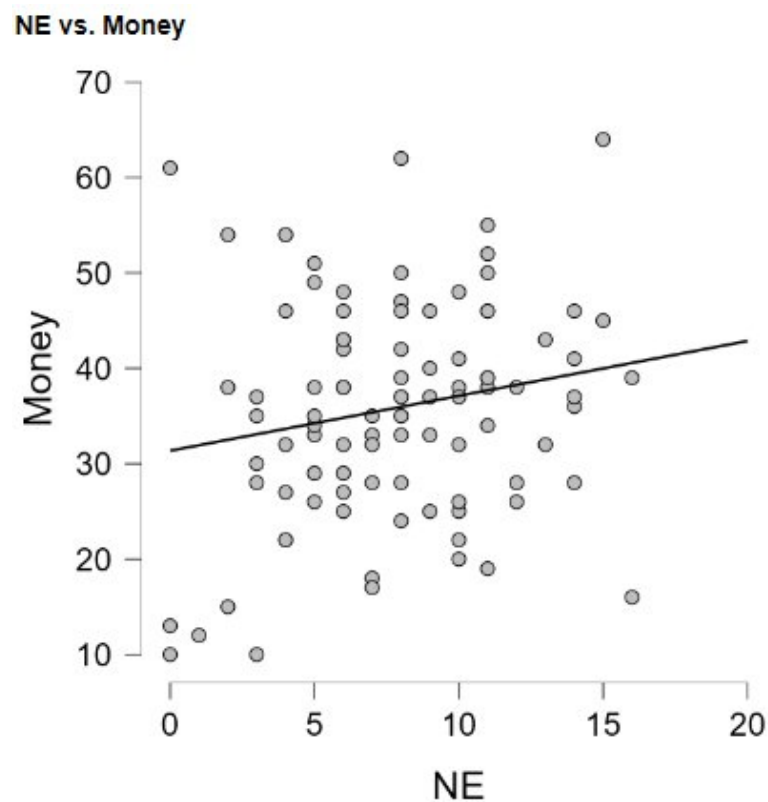
Діаграма 10

Діаграма розсіювання НА і ВСС із лінією регресії

Діаграма 11

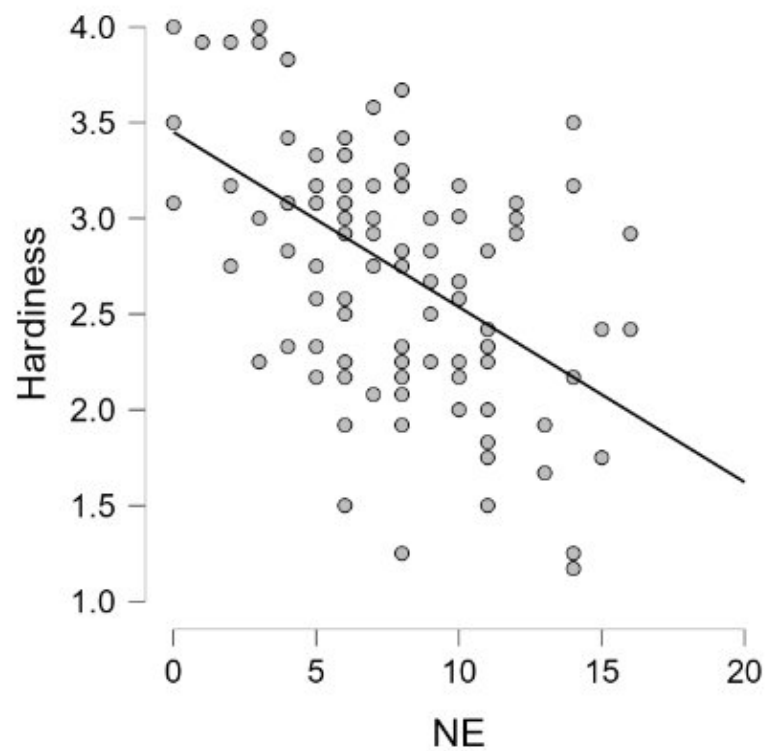
Діаграма розсіювання НА і ШВСГ із лінією регресії

Діаграма 12

Діаграма розсіювання НА і ТЖ із лінією регресії

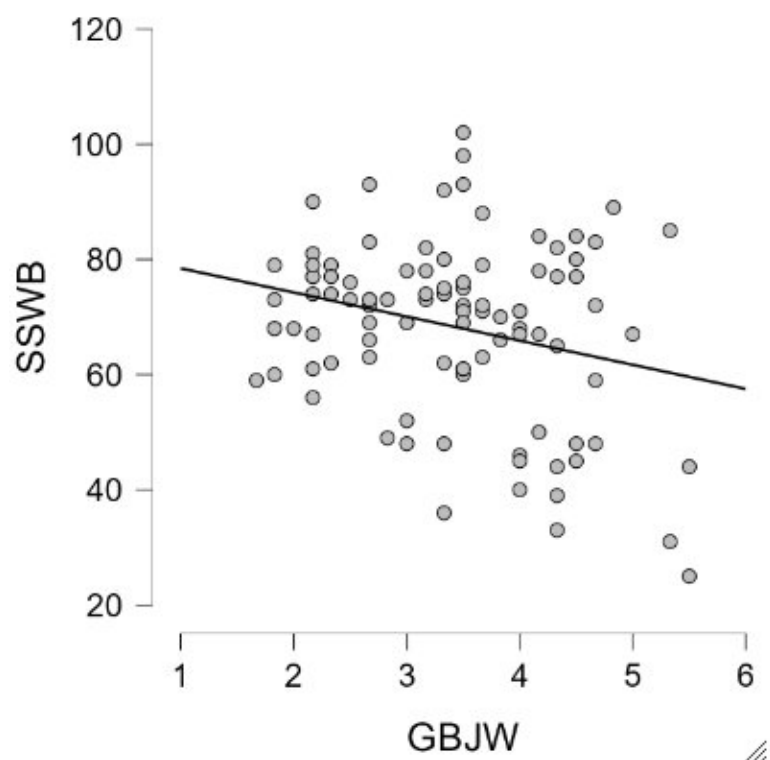
NE vs. Hardiness

Діаграма 13

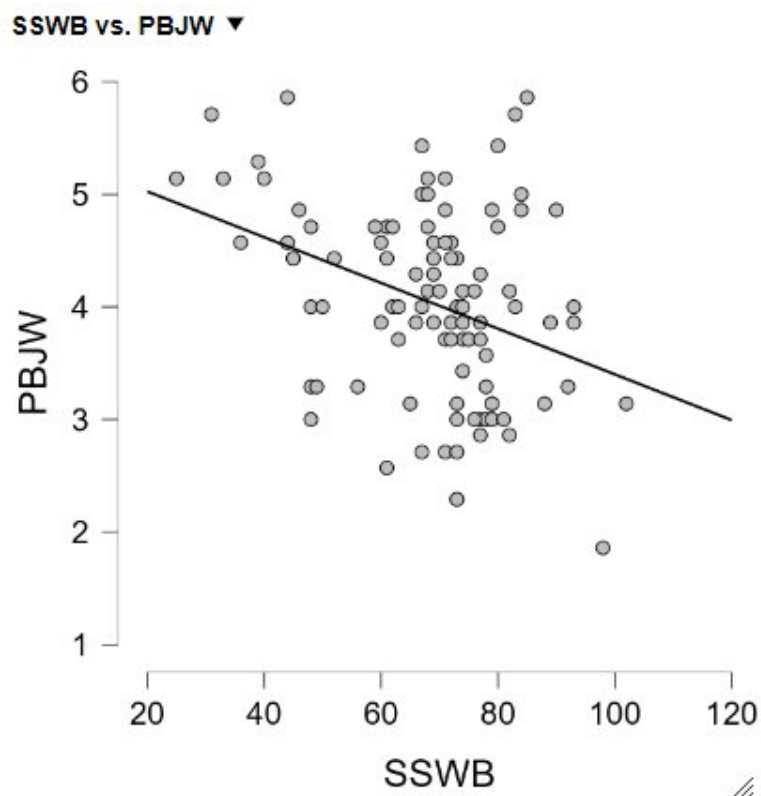
Діаграма розсіювання ШСБ і ВСВ із лінією регресії

GBJW vs. SSWB ▼

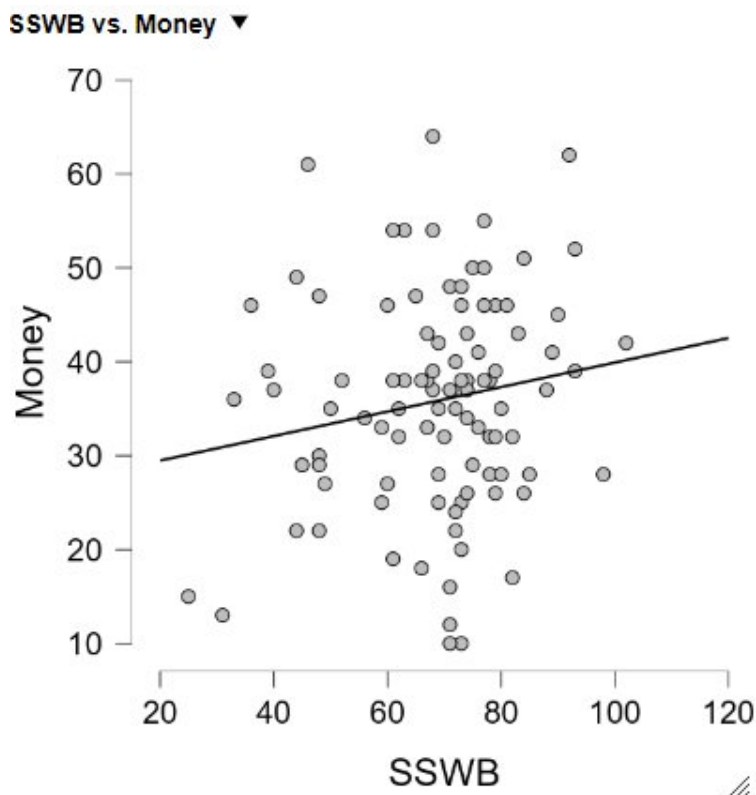
Діаграма 14

Діаграма розсіювання ШСБ і ВСС із лінією регресії

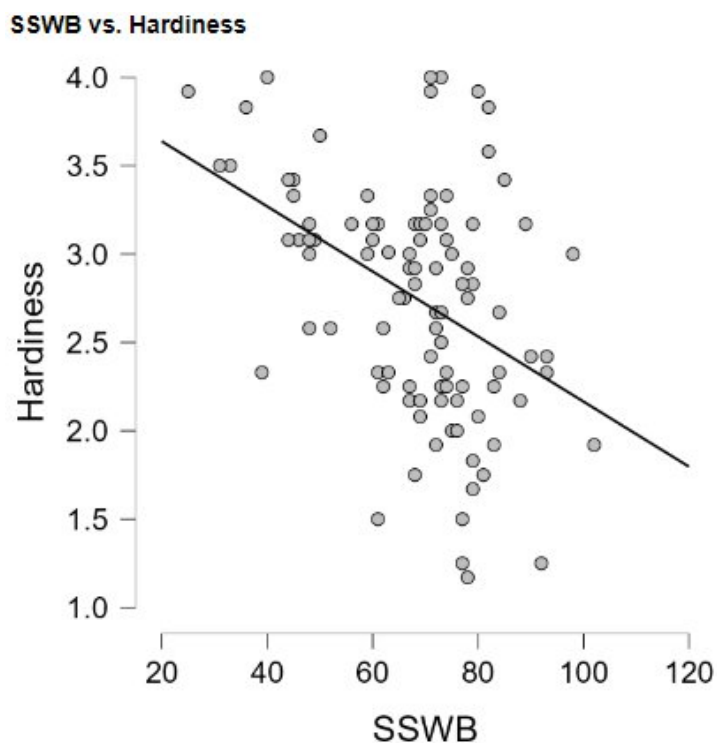

Діаграма 15

Діаграма розсіювання ШСБ і ШВСТГ із лінією регресії

Діаграма розсіювання ШСБ і ТЖ із лінією регресії

3.5. Аналіз предикторів суб'єктивного благополуччя

Для проведення регресійного аналізу, було утворено 4 моделі для кожного із показників суб'єктивного благополуччя (ШСБ, ПА, НА, ШЗЖ). Показники ВСС, ВСВ, ТЖ, ШВСТГ було досліджено як предиктори. Загальна таблиця показників значень моделей представлена у таблиці 6.

Таблиця 6

Таблиця показників значень моделей

модель	R-квадрат	F-критерій	p-значення
ШСБ	0,227	14,37	<0,001
ШЗЖ	0,385	20,25	<0,001
ПА	0,259	8,371	<0,001
НА	0,265	17,65	<0,001

Для ШСБ було перевірено шкали ВСС і ТЖ як предиктори, так як при перевірці кореляції було виявлено зв'язок між цими показниками. Показники ВСС і ТЖ описують 30% дисперсії ШСБ ($R\text{-квадрат}=0,227$ при $p<0,001$). Найбільш значущим предиктором є життєстійкість ($t=-3,610$ при $p<0,001$), але і віра в справедливий світ для себе ВСС також є значущим предиктором ($t=-2,549$ при $p<0,05$).

Для ПА було проаналізовано ВСВ, ВСС, ТЖ, ШВСТГ як предиктори, бо ПА мав кореляцію із кожним із цих показників. Вони разом описують 30% дисперсії ПА ($R\text{-квадрат}=0,259$ при $p<0,001$). Але як предиктор значущим виявився лише показник життєстійкості ТЖ ($t=3,596$ при $p<0,001$). Інші показники не є значущими ($p>0,05$).

Для НА було перевірено ВСС і ТЖ як предиктори. Разом вони описують 30% дисперсії НА ($R\text{-квадрат}=0,265$ при $p<0,001$). Життєстійкість є предиктором НА ($t=-5,546$ при $p<0,001$). ВСС не є значущим ($p>0,05$).

Для ШЗЖ було перевірено ВСС, ВСВ і ТЖ як предиктори, так як із цими показниками в результаті кореляційного аналізу був встановлений зв'язок. Ці показники разом описують 38% дисперсії ШЗЖ ($R\text{-квадрат}=0,385$ при $p<0,001$). Найбільш значущим предиктором є життєстійкість ($t=5,242$ при $p<0,001$) і з меншою значущістю предиктором є віра в справедливість для себе ВСС ($t=2,243$ при $p<0,05$). ВСВ не є значущим ($p>0,05$).

Таким чином для усіх показників суб'єктивного благополуччя (ШСБ, ШЗЖ, ПА, НА) значущим предиктором була життєстійкість. Як для когнітивної, так і для емоційної компоненти. Тобто ми можемо зазначати, що життєстійкість робить значущий внесок у відчуття суб'єктивного благополуччя.

Віра в справедливий світ для всіх і віра в силу грошей не є предикторами позитивних та негативних переживань, якщо серед предикторів є життєстійкість. ВСС для себе була значущим предиктором разом з життєстійкістю лише для ШСБ та задоволеністю життям.

Таблиця показників коефіцієнтів регресії із показниками значень р

	BCB		BCC		ТЖ		ШВСГ	
	t	p- значення	t	p- значення	t	p- значення	t	p- значення
ШСБ	-	-	-2,549	0,012	-3,610	<0,001	-	-
ШЗЖ	1,594	0,114	2,243	0,027	5,242	<0,001	-	-
ПА	1,509	0,135	0,945	0,347	3,596	<0,001	-0,703	0,484
НА	-	-	-0,178	0,859	-5,546	<0,001	-	-

Висновки до розділу 3

1. Порівнюючи 3 групи, які були опитані у 2022, 2023 та 2025 році, загалом різниці не було виявлено. Так само при порівнянні груп жінок та чоловіків. Різниця існує лише за одним показником суб'єктивного благополуччя ШСБ у групі жінок за роком дослідження. У 2025 році група жінок оцінює емоційний дискомфорт вище, ніж у 2022 і 2023 роки.

2. За результатами дослідження було визначено, що когнітивна оцінка суб'єктивного благополуччя має зв'язок із життєстійкістю, вірою в справедливий світ для себе і для всіх. При цьому найбільший зв'язок є із життєстійкістю і найменший із вірою в справедливий світ для всіх. Тобто люди які мають більшу віру в справедливий світ для себе та для всіх, а також високий рівень життєстійкості, вище оцінюють суб'єктивне благополуччя.

3. Також було проаналізовано зв'язок диспозицій із емоційною компонентою суб'єктивного благополуччя. Результати підтверджують гіпотезу, що життєстійкість позитивно пов'язана із показником суб'єктивного благополуччя, як з емоційною, так і з когнітивною компонентою. Так само

підтверджується гіпотеза, що віра в справедливий світ для себе позитивно пов'язана із суб'єктивним благополуччям. Як з емоційною, так і з когнітивною компонентою. Тобто люди, які більше вірять в справедливий світ для себе і мають вищий рівень життєстійкості, частіше позитивно оцінюють і переживають суб'єктивне благополуччя. Також було виявлено, що вища віра в силу грошей, пов'язана із нижчим відчуттям позитивних емоцій щодо суб'єктивного благополуччя. А віра в справедливий світ для всіх пов'язана із позитивними відчуттями суб'єктивного благополуччя.

4. При аналізі зв'язку соціальних вірувань та життєстійкості як предикторів суб'єктивного благополуччя, було виявлено, що життєстійкість є предиктором суб'єктивного благополуччя. Тобто чим вище життєстійкість людини, тим більше вона відчуває і оцінює суб'єктивне благополуччя. Також віра в справедливість для себе є предиктором когнітивної і загальної емоційної компоненти суб'єктивного благополуччя. Тобто чим більше людина вірить в справедливість для себе, тим вище вона оцінює суб'єктивне благополуччя загалом.

ВИСНОВКИ

1. Диспозиції особистості – це стійкі внутрішні утворення, що визначають сприйняття ситуацій і типові реакції людини; у межах диспозиційного підходу їх досліджували Г. Олпорт, Р. Кеттел і Г. Айзенк. До диспозицій належать соціальні вірування: віра в справедливий світ, що впливає на оцінку подій, ставлення до людей і способи подолання стресу, та віра в силу грошей, яка формує уявлення про владу й цінність, визначаючи поведінкові стратегії. Життестійкість як диспозиція характеризує типову реакцію на стрес і включає відчуття контролю, включеність і готовність до викликів.

Суб'єктивне благополуччя відображає внутрішню оцінку життя, залежить від співвідношення позитивного й негативного афекту та таких чинників, як стосунки, успішність, фінанси й духовність. У воєнних умовах зміна цінностей і мотивації знижує рівень благополуччя, особливо у студентів, для яких критичною є потреба в автономії та контролі над власним життям.

2. Порівняння вибірок студентів 2022, 2023 і 2025 років не показало статистично значущих відмінностей, так само як і порівняння за статтю; різниця виявлена лише у підвибірці жінок за одним показником суб'єктивного благополуччя. У 2025 році жінки оцінюють емоційний дискомфорт вище, ніж у 2022 і 2023 роках.

3. Когнітивна оцінка суб'єктивного благополуччя корелює з життестійкістю та вірою в справедливий світ (як для себе, так і для всіх), причому найсильніший зв'язок виявлено з життестійкістю, а найслабший — із вірою в справедливий світ для всіх; отже, вищі показники життестійкості та віри в справедливість для себе і для всіх супроводжуються вищою оцінкою благополуччя.

4. Аналіз емоційної складової благополуччя підтвердив гіпотезу, що життестійкість позитивно пов'язана з обома компонентами суб'єктивного благополуччя — когнітивною та емоційною; аналогічно було підтверджено гіпотезу, що віра в справедливий світ для себе позитивно пов'язана із

показниками благополуччя. Водночас вища віра в силу грошей, пов'язана із нижчим відчуттям позитивних емоцій щодо суб'єктивного благополуччя. А віра в справедливий світ для всіх пов'язана із позитивними відчуттями суб'єктивного благополуччя.

5. Життестійкість виступає значущим предиктором суб'єктивного благополуччя, а віра в справедливість для себе — окремим предиктором його когнітивної та загально-емоційної складових; отже, чим вищими є життестійкість і віра в справедливість для себе, тим вище людина оцінює і переживає загалом суб'єктивне благополуччя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Abdullahi, A. M., Orji, R., Kawu, A. A. Gender, Age and Subjective Well-Being: Towards Personalized Persuasive Health Interventions. *Information*. 2019. Vol. 10(10). P 1-17. <https://doi.org/10.3390/info10100301>
2. Alves, H., & Correia, I. Personal and general belief in a just world as judgment norms. *International Journal of Psychology*. 2010. Vol. 45(3). P. 221–223. DOI:10.1080/00207590903281120.
3. Bradburn, N. M. The Structure of Psychological Well-Being. Oxford: Adline Publishing Company, 1969. 215 p.
4. Diener, E. Subjective well-being. *Psychological Bulletin*. 1984. Vol. 95(3). P. 542–575. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.95.3.542>
5. Feist, J., Feist, G. J., & Roberts, T.-A. Theories of personality. 7th ed. New York : McGraw-Hill, 2006. 576 p.
6. Gasiorowska, A., Zaleskiewicz, T., & Kesebir, P. Money as an existential anxiety buffer: Exposure to money prevents mortality reminders from leading to increased death thoughts. *Journal of Experimental Social Psychology*. 2018. Vol. 79. P. 394–409.
7. Hjelle, L., & Ziegler, D. Personality Theories: Basic Assumptions, Research, and Applications. New York : McGraw-Hill, 1992. 464 p.
8. Klimanska M., Haletska I. Psychometric characteristics of the questionnaire on positive and negative affects (OPANA) based on the PANAS scales. *Psychological Journal*. 2020. Vol. 6. Iss. 4. P. 119-132. DOI: 10.31108/1.2020.6.4.10
9. Lyubomirsky, S., Sheldon, K. M., & Schkade, D. Pursuing happiness: The architecture of sustainable change. *Review of General Psychology*. 2005. Vol. 9, No. 2. P. 111–131. DOI: 10.1037/1089-2680.9.2.111.
10. Ryff C.D. The contours of positive human health. *Psychological Inquiry*. 1998. Vol. 9. P. 1-28. DOI:[10.1207/s15327965pli0901_1](https://doi.org/10.1207/s15327965pli0901_1)
11. Алексеева Ю.А. Класифікація форм і видів віри особистості. *Проблеми сучасної психології* : зб. наук. пр. Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка

НАПН України. 2015. № 28. С. 21-35. <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2015-28.%25p>

12. Алексеева Ю.А. Когнітивна природа віри. *Проблеми сучасної психології* : зб. наук. пр. Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. 2018. № 41. С. 15-40. <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2018-41.15-40>

13. Боснюк В. Ф. Суб'єктивне благополуччя як ключовий показник позитивного психологічного функціонування особистості. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Психологія. 2023. № 2. С. 5–9. <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2023.2.1>

14. Володарська Н. Почуття благополуччя у контексті психології цінностей особистості. *Актуальні проблеми психології*. зб. наукових праць Ін-ту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. 2019. Т.6. Психологія обдарованості. Вип 15. С. 148 – 155.

15. Зубіашвілі І.К. Ставлення до грошей як важливий фактор соціалізації. *Актуальні проблеми психології* : зб. наук. пр. Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. 2011. Вип.14. С. 301- 311.

16. Карамушка Л., Креденцер О., Паршак О. Основні тенденції розвитку психології грошей у зарубіжній та вітчизняній психології. *Організаційна психологія. Економічна психологія.* : зб. наук. пр. Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. 2020. №4 (21). С. 49-59. <https://doi.org/10.31108/2.2020.4.21.5>

17. Клочек Л.В. Емоційно-ціннісна складова соціальної справедливості особистості педагога : автореф. дис. д-ра наук із пед. та вік. псих. : 19.00.07 / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. Київ. 2019. С. 1-45.

18. Клименко Н.Г. Ставлення до грошей в контексті благополуччя персоналу організацій: теоретичний аналіз проблеми. *Організаційна психологія. Економічна психологія* : зб. наук. пр. Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. 2025. Том 35. № 2. С. 96-106. <https://orcid.org/0000-0002-1897-3201>

19. Кокун О. М. Життєстійкість як напрям сучасних психологічних досліджень. *Актуальні проблеми психології* : зб. наук. пр. Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. 2021. Т. 5. Вип. 21. С. 73–75.
20. Коробка І. Суб'єктивне благополуччя: теоретичні інтерпретації, чинники й ресурси підтримання. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Психологічні науки*. 2022. С. 85–93.
21. Кравчук С.Л. Психологічні особливості життєстійкості особистості у зв'язку з її цінностями самоактуалізації. *Проблеми сучасної психології* : зб. наук. пр. Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. 2014. № 25. С. 152–166. <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2014-25.%25p>
22. Кряж І. В. Категорія установки в поясненні смислової регуляції життєдіяльності особистості. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Серія : Психологія. 2011. № 981, Вип. 47. С. 115–116.
23. Кряж І. В., Холманова В. В. Соціальні установки як предиктори суб'єктивного благополуччя працівників ІТ-компаній. *Наукові перспективи*. 2021. № 12(18). С. 397–398.
24. Кряж І. В. Шкала віри в силу грошей. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Серія : Психологія. 2023. № 75. С. 53–64. <https://doi.org/10.26565/2225-7756-2023-75-07>
25. Мащак С. О., Кучвара Х. Б. Особливості суб'єктивного благополуччя українців в умовах війни. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Психологія. 2023. № 6. С. 5–9.
26. Мельничук Д., Сапон Д., Черниш О. Психічне здоров'я, соціальні установки та уявлення щодо якості життя: гуманітарна експертиза міжпоколінних комунікацій інструментами психологічного аналізу. *Humanistic expertise as a strategy for developing the future culture: scientific monograph*. Riga, Latvia: “Baltija Publishing”, 2022. Р. 185–211.
27. Олефір В. О. Взаємозв'язок життєстійкості, копінг-стратегій та психологічного благополуччя. *Вісник Харківського національного*

університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Психологія. 2011. № 981, Вип. 47. С. 168.

28. Олефір В., Боснюк В., Малофейкіна К. Валідизація і вимірювальна інваріантність української версії шкали позитивних і негативних переживань (SPANE). *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Психологія.* 2021. № 71. С. 34–42. <https://doi.org/10.26565/2225-7756-2021-71-04>

29. Савченко О.В., Калюк О.О. Структура суб'єктивного благополуччя студентів. *Організаційна психологія. Економічна психологія* : зб. наук. пр. Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. 2021. №4 (24). С. 61-67. <https://doi.org/10.31108/2.2021.4.24.8>

30. Савченко О.В., Калюк О.О. Методика діагностики когнітивних аспектів суб'єктивного благополуччя особистості. *Організаційна психологія. Економічна психологія* : зб. наук. пр. Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. 2022. № 1 (25). С. 89-101. <https://doi.org/10.31108/2.2022.1.25.10>

31. Сердюк Л. Структура та функція психологічного благополуччя особистості. *Актуальні проблеми психології* : зб. наук. пр. Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. 2017. С. 124–133.

32. Сердюк Л. 3. Фактори психологічного благополуччя студентів: *Актуальні проблеми психології*: збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2018, Том. VI, Психологія обдарованості, Вип. 14. С. 51 – 59.

33. Сторожук, В., Фальковська Л. М. Справедливість як предмет соціально-психологічного дослідження. *Проблеми політичної психології та її роль у становленні громадянина Української держави*: зб. наук. пр. Асоціація політичних психологів України. 2011. Вип. 11. С. 290-299.

34. Терещенко К.В. Суб'єктивне благополуччя особистості та його підтримка в умовах невизначеності. *Організаційна психологія. Економічна психологія* : зб. наук. пр. Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. 2025. Том 34. № 1. С. 125-133. <https://doi.org/10.31108/2.2025.1.34.11>

35. Харитинський А.А. Психологічний зміст поняття суб'єктивного благополуччя особистості. *Організаційна психологія. Економічна психологія* : зб. наук. пр. Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. 2022. № 3 (27). С. 149-159. <https://doi.org/10.31108/2.2022.3.27.15>
36. Чигир О.М. Глибинні мотиви фінансової поведінки особистості: теоретичне вивчення феномена. *Проблеми сучасної психології* : зб. наук. пр. Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. 2010. № 10. С. 800-809. <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2010-10.%25p>
37. Чиханцова О. Життєстійкість та її зв'язок із цінностями особистості. *Проблеми сучасної психології* : зб. наук. пр. Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. 2018. № 42. С. 211-231. <https://orcid.org/0000-0002-2661-3265>
38. Чиханцова О. Особливості життєстійкості людей з обмеженими можливостями. *Проблеми сучасної психології* : зб. наук. пр. Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. 2016. № 32. С. 523-533. <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2016-32.%25p>
39. Щербан Т.Д. Психологічні особливості формування життєстійкості у підлітків з неповних сімей. *Проблеми сучасної психології* : зб. наук. пр. Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. 2016. № 32. С. 586-600. <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2016-32.%25p>
40. Шевчук О. Теорії особистості диспозиційного напрямку: порівняльний аналіз теоретичних конструктів та діагностичних засобів. *Psychological Prospects Journal*. 2019. № 34. С. 249–260.

АНОТАЦІЯ

У зв'язку із подовженням військового стану в Україні, зростає потреба у дослідженні суб'єктивного благополуччя студентів : що формує цей стан і як він змінюється. Роботу присвячено вивченню зв'язку суб'єктивного благополуччя із життєстійкістю та соціальними віруваннями, а саме – вірою в справедливий світ та вірою в силу грошей. Було проведено теоретичний аналіз таких диспозицій, як віра в справедливий світ, життєстійкість, віра в силу грошей та суб'єктивне благополуччя.

Емпіричне дослідження було проведено серед 101 студента у 2022, 2023 і 2025 роках із подальшим статистичним аналізом. Встановлено характер зв'язку між диспозиціями, проведено регресійний аналіз для визначення предикторів суб'єктивного благополуччя, а також проведено порівняльний аналіз за статтю і роком дослідження. Було виявлено, що чим вище життєстійкість людини, тим вище вона оцінює і переживає суб'єктивне благополуччя. Так само, чим більше людина відчуває справедливість для себе, тим більшим є її суб'єктивне благополуччя. Окрім цього, було виявлено, що група жінок у 2025 році оцінює емоційний дискомфорт вище, ніж у 2022 та 2023 роках.

Отримані дані можуть бути використані для розробки програм психологічної підтримки студентів та формування освітнього середовища, яке буде сприяти підвищенню життєстійкості та суб'єктивного благополуччя.

Ключові слова: суб'єктивне благополуччя, віра в справедливий світ, життєстійкість, віра в силу грошей.

ABSTRACT

Due to the prolongation of military rule in Ukraine, there is a growing need to study the subjective well-being of students: what shapes this state and how it changes. This work is devoted to studying the connection between subjective well-being and hardiness and social beliefs, namely, belief in a just world and belief in the power of money. A theoretical analysis of such dispositions as belief in a just

world, hardiness, belief in the power of money, and subjective well-being was conducted.

An empirical study was conducted among 101 students in 2022, 2023, and 2025, followed by statistical analysis. The nature of the relationship between dispositions was established, regression analysis was performed to determine predictors of subjective well-being, and a comparative analysis was performed by gender and year of study. It was found that the higher a person's hardiness, the higher they rate and experience subjective well-being. Similarly, the more a person feels that justice is being done to them, the greater their subjective well-being. In addition, it was found that the group of women in 2025 rated their subjective well-being lower than in 2022 and 2023.

The data obtained can be used to develop psychological support programs for students and to create an educational environment that will contribute to increasing resilience and subjective well-being.

Keywords: subjective well-being, belief in a just world, hardiness, belief in the power of money.